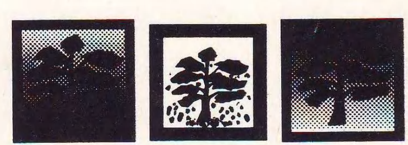
RADU GYR

ULTIMELE POEME

EDITURA VREMEA

RADU GYR

●

ULTIMELE POEME

I.S.B.N. – 973 – 9162 – 07 – X

RADU GYR

ULTIMELE POEME

Ediţie îngrijită şi postfaţată de Barbu Cioculescu

EDITURA VREMEA
BUCUREŞTI
1994

COPERTA DE SILVIA COLFESCU

VIOARA DIN POD

VIŞINUL DE PE DEAL

Sângeră sus pe deal sau arde?
E rug aprins în jertfa lui?
Ori poartă răni pe crengi şi joarde,
jaf roşu poftei orişicui.

Gemând, se frânge sub povară
de purpură şi de rubin,
şi-n orice mladă e-o vioară
şi-n orice frunză un suspin.

În revărsare de cascadă
Îşi toarnă roadele-n paner,
când mâini flămânde vin şi-l pradă,
surpându-i rănile din cer.

Şi toţi dau buzna să se-nfrupte.
Iar el se-mparte la drumari,
Punând azur în ramuri rupte
şi sânge-n vişinile mari...

Şi, sus, urcat pe culme, pare
un straniu vultur frânt din zbor,
din moartea lui făcând, pe zare,
ospăţ de sânge tuturor.

VIOARA DIN POD

Cu trup domnesc, cu gât subţire,
cocon defunct de voievod,
zaci putrezind în adormire
cu alte boarfe vechi, în pod.

Păianjenii-ţi ţesură-n aţe
pe piept, un destrămat arcuş,
de parcă-n raclă ţii şi-n braţe
un crin pus tainic în culcuş.

Şi dacă azi din coarde moarte
nu mai suspini şi nu mai plângi,
intrând în pod prin bârne sparte
îţi pune luna strune lungi.

Şi parcă, noaptea, printre boarfe,
în podul unde putrezeşti,
începe freamăt lin de harfe
şi de lăute îngereşti.

MOARTEA LĂUTARULUI

Pulpana vechii redingote
atârnă doliu în cuier.
Din vraful prăfuit de note
romanţele-au fugit în cer.

Vioara n-are ce mai spune
în negrul ei cosciug modest.
Arcuşul s-a surpat pe strune
cu despletiri de tragic gest.

În colţ, pe harfa lui de raze,
păianjenul a pus un punct
plecării fără flori şi fraze
a lăutarului defunct.

Şi-n urmă, printre gioarse goale,
nu ştii ce-a plâns: un cântec mut,
lumina ca o coardă moale
sau veacul fără de-nceput.

SPERIETOAREA DE CIORI

Din fân clădindu-ţi scăfârlie,
din paie ciot de trup sărac
surtuc ţi-au pus şi pălărie
şi te-au proptit într-un arac.

Scoţi scurtături de lemn din mâneci,
şi cu-n ciomag spre cerul clar
pe valuri negre parcă luneci,
momâie zdrenţuită-n par.

Fug ciorile şi fug brabeţii
de flendura din arături...
Dar sus, pe bolta dimineţii,
purtând pe aripi aştri puri,

ereţii cercuri largi îşi taie
şi, tot mai sus, în aur pier
când mogâldeaţa ta de paie
ridică bâta către cer.

SOLDAŢI DE PLUMB

Soldaţi de plumb cu braţe rupte
şi roase coifuri şi ledunci,
cumplit vă schilodeau prin lupte
albaştrii noştri ani de-atunci...

Cădeaţi de pe cetăţi pierdute,
din turnuri de carton beteag;
şi iar suiaţi pe noi redute
să-nfigeţi micul nostru steag.

Şi seara, din cutii vecine,
păpuşi cu părul de porumb
veneau să-nchidă răni senine,
ascunse de tunici de plumb...

Rar, prin dulapuri, sub vreo gioarsă,
mai dăm de voi ologi sau ciungi.
Cu geana grea de lacrimi arsă,
vă mângâiem minute lungi.

Ah, fleacuri sfinte, plumburi rupte,
cum ne-am juca cu voi şi-acum
de-aţi da şi azi în vis noi lupte
şi-aţi cuceri cetăţi de fum...

PE UN PERVAZ DE FEREASTRĂ

Flămând de lume, nesătul de cer,
fereastra mea, stau, ceasuri, lângă tine,
cu braţe-ntinse către tot ce vine,
cu ochii-n lacrimi către câte pier.

În zori, când te deschid spre infinit,
fereastră, parcă aripi ţi-ai deschide
şi parcă-ai vrea să zbori spre zări toride,
ducându-mă pe aripi, răstignit.

Iar în amurg, când joacă depărtări
în geamul tău însângerat de soare,
cu aripi mari ce n-au putut să zboare
te-nchizi, rănită, peste renunţări.

REMEMBER

Pierdut în jilţul dumitale,
cu ochii duşi în jarul stins,
pari cotropit de floarea moale
a umbrei dulci care te-a nins.

Ce nu mai este ochiul vede
şi, leneş, braţele cuprind.
Din pod te mustră Archimede
din praf Pitagora, zâmbind.

Se-aprinde-un cer pe-o Iliadă,
pe-un Tacit vechi alt cer marin.
Ah, unde-i mâna de zăpadă
ce-n logaritmi ţi-a pus un crin?

Uitat pe-o fizică, serafic,
un nume scris cu sfânt plaivas
tresare-o clipă, caligrafic,
pe toate câte n-au rămas.

Gramatici, teze, hărţi, compasuri
vin ca mireasma unui vânt,
cădelniţând aceste ceasuri
cu toate câte nu mai sânt.

Şi cum te ning suave febre,
în taină, domnule poet,
cazi în genunchi pe vechile algebre
şi plângi pe fiece caiet.

SPITAL

Azi noapte, în rezerva şase
un pat rămase iarăşi gol.
Prea mult a iod sau a fenol
Acest aprilie miroase.

Surori de fum cu paşi de fetru
atât de lin trec prin salon,
că parcă îngeri de tifon
adună febre-n termometru.

Pe mâini subţiri şi somnolente,
de doctori condamnate cert,
cu gesturi de intern expert
lumina pune pansamente.

Iar sub ferestre, în halate,
cireşii albi s-au strâns de mult,
ca nişte medici în consult,
pe-alei cu flori spitalizate.

OSPĂŢ

Nu vreau victorii de pomană,
nici zâmbetul cules uşor.
Prea lesne zvântă orice rană
uscând şi plânsul roditor.

Las altora belşugul cinei
şi bucuria, gras ospăţ.
Îmi stau atât de bine spinii,
de care-i greu să mă dezvăţ.

Şi mirt las altora şi laur
şi-mi cer doar prânzul meu sărac,
când ştiu un măr rotund de aur
din orice lacrimă să-mi fac.

Şi-n timp ce beau nectar din cana
unde oţet îmi pun ceilalţi,
veghez să nu se-nchidă rana
din care cresc cocori înalţi.

SCRISORI NESCRISE

Adesea viaţa noastră-ascunde,
într-un biet colţ de paradis,
nicicând sosite, de niciunde,
scrisori ce nu ni s-au trimis.

Nu ştim ce-am vrea pe foi să fie,
ce cânt de dragoste nescris,
dar mâna care nu ne scrie
o legănăm mereu în vis.

Şi frazele ce n-or să vină
mai scumpe-n aşteptare ni-s,
şi umbra ce n-a scris lumină
în piept ni-i floare de cais.

Şi-aşa tot stăm în uşi deschise,
pândind c-un dor nicicând ucis
scrisori de-a pururi netrimise
de mâinile ce nu ne-au scris.

PE-O UŞĂ DE HAN

Sfinţite fie-ţi pâine şi fiertură
şi vinul de pe masa mea sfinţit,
de pleci în zori cu zâmbetul pe gură
sau de te-ntorci, plângând, în asfinţit.

Şi-n patul meu să afli pernă sfântă
şi tu, cel ce porneşti ţărm nou s-atingi,
şi tu, cel care vii cu spadă frântă,
de sub cetăţi unde n-a fost să-nvingi.

Pe-aceleaşi scoarţe vă gătesc culcuşul,
pe-aceeaşi masă blide la un loc,
să vă-nfrăţesc căderea cu urcuşul
şi lacrima cu clipa de noroc.

VIZITA

Încremenise vântu-n infinit,
ca un arcuş peste-o vioară spartă...
Az-noapte-un înger mi-a bătut la poartă,
cu pasul stins, cu glasul ostenit.

Nu ştiu dacă venea din paradis
sau numai de pe-o cruce pământeană,
dar mă privea cu ochii ca o rană
şi tremura de frig, când i-am deschis.

Pe-obrajii lui de straniu Dumnezeu
o boală grea părea că se răsfrânge
şi mi-a căzut în braţe, plin de sânge,
şi toată noaptea-a plâns la pieptul meu.

În zorii zilei nu l-am mai găsit
şi urme roşii se pierdeau la poartă...
Departe-n cer, ca pe-o vioară spartă,
vântul cădea ca un arcuş rănit.

HANGIUL

Afară-i vânt. Şi-i gol ulciorul.
—Hangiu smintit, dă fuga iar,
vreau vin ca zarea şi ca zborul,
şi ca uitarea de amar...

El însă-mi toarnă în neştire
un vin adânc cu umbre lungi.
—Bea. Dulce-i ca o amintire,
pe care-o chemi când o alungi.

Ulcioru-i gol. Şi-afară vântul.
—Hangiu smintit, dă fuga iar,
vreau vin ca bezna şi mormântul,
şi cum e moartea de amar.

Hangiul însă-mi pune-n faţă
un vin însângerat de vremi.
—Bea. Este dulce ca o viaţă,
pe care-o ierţi când o blestemi.

ÎN NOUA, CLARA ZI

În noua, clara zi de-afară,
vechi pofte ies din vizuini
şi cu aceeaşi veche gheară
rup din speranţe noi ciorchini.

Aceeaşi haită mai flămândă
aşteaptă azi ce n-a fost ieri,
adulmecând în veche pândă
mireasma altor adieri.

În noua zi atât de clară,
vechi braţe-nvinse în ajun,
uitând înfrângerea de-aseară,
noi zări pe cicatrici îşi pun.

Şi-n noua zi, din biete luturi
urcăm noi vulturi de topaz
ca să-i prefacem, seara,-n fluturi
scrumiţi la simple lămpi cu gaz.

ARHITECTURĂ

Vrând clipelor, să pui parâmă
şi umbrelor să pui odgon
din vremea care se fărâmă
faci, noaptea, lespezi de beton.

Şi trupul gol al umbrei tale
l-îngropi în zidul tău nocturn,
din piatra-acestei catedrale
să nu se surpe nici un turn.

În zori îţi scapă-n hău mistria
şi-adormi pe-un hârb de curcubeu
visând c-ai tencuit vecia
pe sângele lui Dumnezeu.

ŞI MÂINE

Şi mâine iar va fi măcel
pe lumea asta de păcate,
şi-om sta cu feţele-ncruntate
şi dumneata şi eu şi el.

Şi flori şi stele vom uita
şi toate ne-or părea duşmane
şi-om trece crânceni pe chesoane
şi el şi eu şi dumneata...

Şi poate-ntr-un crepuscul greu,
când vom lăsa în urmă zgură,
ne-om prăbuşi, sătui de ură,
şi dumneata şi el şi eu.

Apoi, zâmbind peste oţel,
vor fi iar stele, flori şi pace,
şi noi miresme ne vom face
şi dumneata şi eu şi el.

UN STROP DE DRAGOSTE VREMELNIC

Un strop de dragoste vremelnic
în noi un strop de taină pune.
S-ar cuveni să calci sfielnic
pe lângă clipa de minune.

Un ciob de taină-n noi se-nchină
şi clipa uită că apune.
Pe lângă sfânta lui lumină
să calci în pas de rugăciune.

DESPĂRŢIRE

Din tot ce-apuse prea devreme
sau preţuirăm prea târziu,
acestei despărţiri supreme
îi facem chinul şi mai viu.

Ne-ar trebui furtuni, nu gheare,
să smulgem cât am vrea postum
din viaţa care-atât ne doare
când nu mai e decât parfum.

Şi fluvii-ar trebui, nu braţe
să care câte, ieri, n-am strâns,
acum când pofta fără saţ e
şi despărţirea numai plâns.

Şi-am umple sute de trireme,
pe-ntinsul mării fumuriu,
cu tot ce n-am cules la vreme
ca să ne mustre prea târziu.

OCHII

Nu ştii nimic. N-auzi o rază.
Atingi, nu simţi. Priveşti, nu vezi.
Ci-s ochii treji şi tâmpla trează,
dar dorm ca iarba sub zăpezi.

Ard lumi pe crengi incandescente,
se coc mişterele pe vrej.
Nu vezi nimic. Pe mâini ciment e
şi greu zăvor pe ochii treji.

Dar ochii morţi au să dezlege
ce nu ştiu viii ochi pribegi.
În palma strânsă vei culege
ce azi n-auzi şi nu culegi.

Şi nu se va mira ţărâna,
ci umbra tainei omeneşti
că pipăi ce n-atingi cu mâna
şi că vezi tot ce nu priveşti.

SIPETUL

Cu flăcări reci ca o brăţară,
arzi, Taino,-n crunt sipet de foc.
Noi degerăm la uşi afară
şi paşii tremură în loc.

Atingem clanţa cu sfială
şi iar ne tragem înapoi.
Năprasnică lumină goală,
cumplit te mai păzeşti de noi.

Flămânzi, am jefui secretul,
lihniţi, l-am smulge din scântei,
dar ne-nspăimântă-n prag sipetul
cu vâlvătăi şi fără chei...

Piciorul parcă ni se-ncleie
şi mâna-i prinsă-ntr-un ţăruş...
Măi, nimeni nu ne zvârle-o cheie?
Nu-i nici-un meşter lăcătuş?

O fi podoaba? Poate nu e.
O fi vreun lacăt? Poate nu-i.
Strigăm. Şi nimeni nu descuie.
Şi suntem mulţi. Şi nesătui.

MANSARDĂ

Eu, suflete, – am murit cu tine
într-o mansardă anodină,
în care Werther nu mai vine,
Mimi Pinson nu mai suspină.

Nu ştiu dacă-ntr-un burg îmi este
mansarda morţii anonime
sau de-am murit pe crengi celeste
la o secretă înălţime.

Poate-am murit în altă eră,
în ora ultimei mansarde,
pe-o ultimă lavalieră
şi pe-o ghitară fără coarde.

Nici o Mimi Pinson boemă,
nici un alt Werther nu mai moare
ca mine-n taina mea supremă,
la altitudini mai amare.

Eu am murit pe crengi celeste,
pe-aproape de Casiopeea,
dar nu mai ştiu în ce poveste,
nici unde-o fi mansarda-aceea...

MOARTEA BUNICULUI

Bunicul a murit frumos,
pe piept cu mâini în rugăciune,
pe chip cu zâmbet cuvios
ce ştie tot şi se supune.

Nici şoaptă, nici suspin răzleţ,
nu strică liniştea supremă.
Motanul doarme alb pe-un jeţ,
ca o enormă crizantemă.

Din ornicul de nuc bătrân
cad clipe mari şi pământene,
cu tresăriri ce nu rămân,
ca nişte lacrimi de pe gene.

Iar lângă geam, nepotul mic,
venit cu-o floare de zăpadă,
uitând că plânge pe bunic
surâde vieţii de pe stradă...

DE CE NU SE-NTOARCE BUNICUL

Cârlionţii zburliţi sunt ca soarele pur.
Ochii mari rotunjesc întrebări de azur:
De ce nu se-ntoarce bunicul?

Mămica plânge. Tăticul
se scotoceşte cu-nfrigurare
prin haină, prin vestă, prin buzunare,
doar o găsi o fereastră de aur,
o cheiţă cât un fir de ţintaur
sau o portiţă cu ivărul uns,
pentru-ntrebările piciului făr'de răspuns...

Mămica dezghioacă o portocală,
tăticul îşi face de lucru în sală,
bunica în jilţ mai adânc se ascunde
cu ochii departe-n niciunde,
cu şoapte culese doar de ea în urechi,
ca nişte cântece vechi.

Şi toate curg zilnic, mereu înainte.
Şi doar întrebarea rămâne fierbinte
în ochii mari şi miraţi care cer
o cheie mică, de cer:

De ce nu se-ntoarce bunicul?
Tace mămica, tace tăticul,
bunica în jilţ mai adânc se scufundă,
ca-ntr-o lumină rotundă,
înconjurată de coruri ciudate
numai de ea ascultate...

1971

ÎNGERUL DIN JEŢ

Adesea când adormi, poete,
pe-un stih zbârlit de-mpotriviri,
prin colţuri luna îţi trimete
năluci cu harfele subţiri.

Atunci, la masa unde-aseară
cuvântul dârz ca un mistreţ
sta ne-mblânzit în călimară,
un înger fulgeră în jeţ.

La masă-n locul tău el pune
minunea mâinii pe condei.
Tu dormi şi îngerul supune
silabe, strofe şi trohei...

În zori e jilţul gol de raze,
dar tot ce singur n-ai înfrânt
s-a spart din slove în topaze
şi s-a-mblânzit de Duhul Sfânt.

ACEASTĂ LUNGĂ TOAMNĂ

Această lungă toamnă gravă,
melancolia să-i pot bea,
a picurat în cupa mea
şi miere-alături de otravă.

Şi gust cu buze-nsângerate
tristeţea crâncenă din fund
în care, lacom, mă cufund
şi-ndurerat de voluptate.

Că nu-i crepuscul să mă-mbete
cu dulcea sfâşiere-a lui,
nici rană-n amintire nu-i
să nu beau azi din ea cu sete.

Şi nu e viaţă să nu-şi plece
lungi umbre dulci peste mormânt,
inel pe umbra care trece.

CÂND TOATE-S NUMAI USCĂCIUNE

Când toate-s numai uscăciune,
de unde-atâtea frăgezimi?
Cum poate lacrima s-adune
în noi lumini şi adâncimi?

Cum poate plânsul să ne imple
de floare proaspătă şi cum
un cui în mâini, un spin pe tâmple
pot pune-n noi atât parfum?

Când toate-s numai uscăciune,
de unde-atâtea învieri?
Cum pot pădurile să sune
peste ruini, peste căderi?

Cum pot în piept să se deştepte
mormintele de ieri şi cum
din moarte pot să urce trepte,
pe care nu le ştim acum?

ÎN LOC DE BRAŢE

În loc de braţe fără vlagă,
păduri înalte-aş vrea să am;
pe crengi să leagăn lumea-ntreagă
şi s-o cuprind cu orice ram.

În loc de paşi fără putere,
paşi mari de vânt aş vrea să-ncalţ;
cu-o talpă-n mări, cu alta-n sfere,
sus, printre taine, să mă-nalţ.

În loc de ochi ce nu ştiu toate,
aş vrea adâncuri fără fund,
să sorb văzduhuri înstelate
şi-n mine zarea s-o scufund.

Şi-n loc de putrede cuvinte,
aş vrea miresme sau lumini,
s-adun minunea ta fierbinte,
o, cântec, care-n piept suspini...

CÂNTEC BĂTRÂN

Mai ard şi acum cărări pe hartă,
dar nu mai ştiu să le mai urc.
Mai curge-un dor pe lângă poartă,
dar el se sfâşie-n amurg.

Mai trec şi azi prin crengi suspine,
pe ce viori să le mai strâng?
Şi lacrimi încă fierb în mine,
dar nu mai pot să le mai plâng.

Şi-aceste mâini în uscăciune
– reci vreascuri dintr-un pom olog –
şi-acum se-adună-n rugăciune,
dar nu mai ştiu să mă mai rog...

CÂNTEC DE NEHOTĂRÂRE

Întoarce-m-aş, nu m-aş întoarce.
Nu m-aş mai duce, duce-m-aş...
Un dor de ducă mă tot stoarce,
mă suge-n loc ţăruş vrăjmaş.

Ah, setea de-a porni departe
şi, totuşi, pofta să rămân...
Venir-ar vântul să mă poarte,
nu, nu-mi da drumul, lanţ bătrân.

Smulge-m-aş ancorii duşmane,
rupe-m-aş cărnii să mă rup...
Dar mă rog vouă, dulci odgoane,
mai strâns legaţi-mă de trup.

ALTERĂRI

Iubeai o fată de zăpadă
şi numele-i scriai mereu
pe-un pentagon, pe-un minereu,
pe cărţi de mult uitate-n ladă.

Eu, pe pupitrul din liceu,
schimbam compasul meu în spadă
şi rătăceam în cruciadă
cu Richard Inimă-de-Leu...

Colega, cine să mai creadă
c-am ars în noi un curcubeu?
Tu eşti un domn solemn şi greu,
cu pasul obosit pe stradă

iar eu (dar oare mai sunt eu?)
râd, azi, de spada mea schiloadă
şi nu mai plec în cruciadă
cu Richard Inimă-de-Leu.

AUTUMNALĂ

Când ramurile toamnei armurile-şi dezbracă
şi-acest crepuscul steagul în zdrenţe şi-a supus,
trecutul e o spadă pe care-o tragi din teacă,
să sângere-nc-o dată, aprinsă de apus.

E atâta voluptate în marea sfâşiere
şi-atâta grea lumină, în tine, de ruini,
că frunza toamnei însăşi se face scânteiere
şi fiecare creangă cutremură lumini.

Ce roşu e pârjolul aducerii-aminte...
Şi tu înalt în seara acestor desfrunziri
vuieşti, ca o pădure, de umbre şi morminte
şi nu luceşti, ci fulgeri, aprins de amintiri.

MOARTEA PETALELOR

Se sting între file senine,
în taina albumului tău,
pe crucea lor, fără suspine
şi fără părere de rău.

Parfum de omăt pân'la moarte,
ofrandă şi-n ultimul ceas,
surâsul lor încă se-mparte,
sfios peste pagini rămas.

Murind, pe zdrobite potire
atingerea încă ţi-o vor.
Din candida lor răstignire
te binecuvântă şi mor.

Şi-n morţile lor vegetale
îţi poartă lumina şi-acum,
visând mângâierile tale
cum vin şi le frâng în album.

PE-O CÂRJĂ

Frunţi şi coifuri câte-avui
le-am uitat în cer, pe creste.
Veacul meu şi umbra lui
s-au făcut de mult poveste.

În zadar de voi mă rog,
umeri frânţi şi aripi ciunge.
Ţie, suflete olog,
nici o cârjă nu-ţi ajunge.

Chiar rădvan cu caste roţi,
încrustat cu diamante,
de ţi-aş da, tot nu mai poţi
să mai urci spre piscuri boante.

Na-ţi cămaşa mea de prinţ,
găurită-n lunga trântă.
Eu o scuip şi-o rup în dinţi,
tu sărută-i zdreanţa sfântă.

Mi-au sfinţit-o stele reci,
mi-am spurcat-o-n răni şi-n fiere.
Pe de-a-ntregu-s numai teci
purtând cioturi de hangere.

Lumea mea, de ce mă-ngropi
sub cenuşa ta fierbinte?
Duc sub pleoapă luna-n plopi
şi vreo şapte-opt morminte.

MARELE PLÂNS

Marele plâns n-are lacrimi
şi nu ştie vorbe de lut.
Asemeni izvorului tainic din stâncă
el gâlgâie-adâncului mut.

Marele cânt n-are sunet
şi nu ştie strună sau glas.
Prin somn l-auzim numai noaptea, când nu e
nici foşnet pe lume, nici pas.

Marele zbor n-are aripi
şi nu ştie vânturi de foc.
El muşcă din noi hălci mari de lumină
şi suie cu ele în cioc.

Marile morţi n-au morminte
şi nu ştiu pământul afund.
Acolo în arderi, în scrumuri, în inimi,
marile morţi se ascund.

VULTURUL

Oblon la geam, zăvor la uşă.
Dar prin zăvor şi prin oblon,
în timpul nopţii fără zvon
pătrunde-un vultur de cenuşă.

Prin somn, nu-l auzim cum vine,
nici cum se surpă din tavan
cu plisc, deasupră-ne, duşman,
cu gheara care de venin e.

Dar dimineaţa, din culcuşuri,
–ca de pe-un pisc de munte-abrupt –
ne pogorâm cu hoitul supt,
cu coasta numai rumeguşuri...

Şi iar, la ceasul nopţii-afunde,
lăsăm oblon, proptim zăvor,
şi, totuşi, blestematul zbor
prin uşi şi prin pereţi pătrunde.

Că-n somn, tu, vultur hâd, vii iară
şi, toată noaptea, peste noi
rotirea neagră ţi-o desfoi
ca o cunună funerară.

Ca o cunună ce se lasă
pe ochii noştri mult prea grei
de taina grea pe care-o bei
din carnea noastră ticăloasă...

CÂNTEC DE PIRAT

Sus, bătrâne lup de mare,
sus, bătrâne lup, pe punte!
Gata, pânzelor amare,
gata, tunurilor crunte.

Ca o navă-n auroră,
clipa lunecă pe ape.
Sus, bătrâne lup, la proră,
prada n-o lăsa să-ţi scape.

Duce-n vele orizontul
pe catarge constelaţii.
Sus, cu brânciul şi cu ghiontul
scoală-n tine toţi piraţii.

Toate tunurile tale
goana clipei s-o aţină.
Smulge-o vânturilor goale,
jefuieşte-o de lumină.

Fiarbă marea, urle tunul...
Clipa vine şi apune.
Nu cruţa un strop, nici unul,
din fugara ei minune.

Mâine, biete lup de mare,
vei pieri în larguri crunte.
Prinde-ţi astăzi prada-n gheare,
sus, bătrâne lup, pe punte!

PE-AICI SE PLEACĂ RAMURI

Pe-aici se pleacă ramuri să te doară,
cum umerii se pleacă pe-amintiri.
Cândva, parc-ai murit în altă ţară
şi-acum parcă te-ntorci de nicăiri.

Şopteşte-o frunză, alta îi răspunde,
alături alta sângeră puţin.
Cândva, parc-ai murit şi nu ştii unde
şi vii acum uşor ca un suspin.

Răniţi, ca nişte păsări albe, crinii
se-mpiedică în grele aripi lungi...
Parc-ai murit, dar paşii tăi, străinii,
te-ntorc din lumi unde n-a fost s-ajungi.

Şi cum pluteşti prin foşnetul luminii
uşori ţi-s paşii, numai ochii-s grei...
Şi nu ştii: duci pe tâmple mărăcinii
sau razele ce seamănă cu ei.

SUNT TOATE, VREME

Sunt toate, vreme, numai ale tale.
Tu strângi prea mult, noi n-adunăm destul.
Vrem crengi mai verzi, vin', vântule, şi ia-le,
vrem zbor mai alb, treci prafule, şi du-l.

Nici lacrimi, vreme, nu ne laşi destule,
de nu ne eşti mireasma din pocal,
vrem răni mai largi, treci, prafule, şi du-le,
vrem plâns mai cald, vin', vântule, şi ia-l.

PE UN ULCIOR CU VIN

Nu bei uitare, viscole aduni.
Nu-s mângâieri în mine, sunt cuţite.
Din vinul meu sorbi gânduri cu tăuni
şi amintiri cu gheare ascuţite.

Nu sting năluci, nici flăcări, ci le-asmut.
Mireasma mea n-alintă, întărâtă.
Că vinul nu e somn peste trecut,
ci sabie în inimă vârâtă.

Numai cei slabi se apără şi fug,
şi-n vin se-ascund de umbra lor fierbinte.
Cel tare urcă-n vinul meu pe rug
şi arde nalt pe-aducerile-aminte.

PE UN ZID DE TEMNIŢĂ

Zid crâncen, nu te frângi în rugăciuni,
ca mâinile când lanţul le supune?
Nu urcă-n tine vaiete să tune?
Nu-ţi fierbe piatra geamăt şi furtuni?

Cum nu te spinteci, cum nu te despici,
cutremurat de lacrimi subterane?
Cum din granit nu-ţi picură broboane
de sânge, când pe sânge te ridici?

Dar, dacă nu te surpă, zid vrăjmaş,
nici vaiete, nici gemete, nici sânge,
la miezul nopţii, visul te străpunge
şi evadează umbre fără paşi.

1941

SĂ MULŢUMIM ACESTOR ZILE

Să mulţumim acestor zile
şi acestor nopţi ce ne pătrund
cu darul chinului fecund
şi-al răstignirilor fertile.

Să mulţumim acestor ceasuri
pentru că ard, pentru că dor
şi că ne cresc pe fierea lor
cu plâns în ochi, un viers în glasuri.

Urcă-te, trupule, şi spune
mai trist, mai nalt, că te ridici
şi că vrei spin şi fier, şi bici,
decât să pieri în uscăciune.

Urcă-te, suflete, şi cântă,
mai trist, dar mai înalt, din glod,
şi spune lumii c-ai dat rod
din pământească rană sfântă.

METANIE

Doamne, fă din suferinţă
pod de aur, pod înalt.
Fă din lacrimă, velinţă
ca-ntr-un pat adânc şi cald.

Din lovirile nedrepte,
faguri facă-se şi vin.
Din înfrângeri, scări şi trepte,
din căderi, urcuş alpin.

Din veninul pus în cană
fă miresme ce nu pier.
Fă din fiecare rană
o cădelniţă spre cer;

Şi din fiece dezastru
şi crepuscul stins în piept,
Doamne, fă lăstun albastru
şi fă zâmbet înţelept.

MOARTEA ERETELUI

Căzut din naltele-i rotiri
în bălării şi-n mătrăgună,
mai poartă încă-n răni furtună
şi-n ochii morţi, nemărginiri.

Şi-acum, flămânde mişunări,
în gunoiştea unde zace
curg furnicarele vorace
să-i sugă hoitu' beat de zări.

Din noaptea lumii, din afund,
au năvălit cotropitoare
şi-n leşul încă plin de soare
cu negre forfote pătrund.

Tot mai lihnite-n foamea lor
vin muşuroaiele să-l prade,
spurcând, pe-aripile schiloade,
văzduhul ultimului zbor.

Şi cum tot stârvul l-au umplut,
din ochii uzi de slavă pură
întreg azurul parcă-l fură
şi-l cară-n bezna lor, în lut...

ROCA

Şi dacă-ţi faci din recele meu stei
statui, în faţa lor să baţi mătanii,
tot tu îmi strângi din şanţuri bolovanii
şi-alergi să mai ucizi un sfânt, cu ei...

SUNT PAŞI DE DINCOLO DE LUME

Sunt paşi de dincolo de lume
şi lumi de dincolo de pas.
Răsar de sub ciudate brume
şi-n umbră iar adânc s-au tras.

Noi nu vedem nici paşii stranii,
nu ştim nici ce tărâm ating,
dar ca un freamăt de litanii
foşnesc în aer şi se sting.

Nici lumea unde pas nu duce
n-o pipăim cu ochi de lut.
O clipă-n noi, sublim străluce
şi piere fără de-nceput.

Şi nu mai ştim dacă de fum e,
nici paşii unde s-au retras...
Sunt paşi de dincolo de lume
şi lumi de dincolo de pas.

MOARTEA PROFESORULUI DE CHIMIE

Bătrânul dascăl de chimie
n-a mai venit cu paşi molcomi.
Retortele-au rămas sicrie
purtând cadavre de atomi.

Azi n-au reacţie, nici doză,
acizii din laborator.
Coroane mari de celuloză
plâng peste domnul profesor.

El, îngropat sub crizanteme,
pândeşte ce omagii vin.
Câte-un elev, scăpat de teme,
cu şapca-n mână, calcă lin.

Şi şcoala flutură regrete
pe panglici lungi de borangic...
Dar sus, stăpân pe eprubete
şi peste orice alambic,

sătul de jerbe de hârtie,
de vechi formule obosit,
alt mare dascăl de chimie
surâde trist, pe infinit.

1941

ÎNDOIALA

Tulburătoare, caldă, goală,
de nu mi-ar ciocăni la uşi
cu desfrânata îndoială
m-aş preacurvi într-un culcuş.

Lin lunecând şi moale-n casă,
pe legănatu-i şold rotund,
cu dulce gură veninoasă,
îmi cere-n braţe s-o scufund.

Şi eu, prea ticăloasă slugă,
nemernic rob momelii moi,
las coapsa-i brună să mă sugă,
dar plâng pe umerii ei goi.

Şi-n zori, când fug din aşternutul
ce-mi fuse maldăr de urzici,
îi port-cuţit în piept – sărutul
şi-n sânge – alintul ca un bici.

N-AI DEZMIERDA

N-ai dezmierda, de n-ar fi să blestemi.
Surâd numai acei care suspină.
Azi n-ai iubi, de n-ar fi fost să gemi,
de n-ai fi plâns, n-ai duce-n ochi lumină.

Şi dacă singur rana nu-ţi legai,
cu mâna ta n-ai unge răni străine.
N-ai jindui după frânturi de rai,
de n-ai purta un strop de iad în tine.

Că nu te-nalţi din praf, dacă nu cazi
cu fruntea jos, în pulberea amară;
şi dacă-nvii în cântecul de azi
e că mureai în lacrima de-aseară.

NOAPTE DE PRIMĂVARĂ

Prin somn auzi cum frunze mari se scoală
şi-ţi cresc pe umeri ca pe crengi de foc.
E ceasul când , zvâcnind în noaptea goală,
mai sus de ramuri tainele se coc.

Se-ntind pe lume drumuri de miresme,
nu pentru paşi, ci poate pentru sfinţi.
E ceasul când răsar catapetesme,
la capătul potecilor fierbinţi.

Hai, rupe-ţi lanţul, smulge-te parâmii,
şi, inimă, să mergem amândoi.
E ceasul când foşnesc în cer salcâmii
şi când miroase luna a trifoi.

TINEREŢE.

Ca să cânt tămîioşii tăi ani,
Tinereţea mea, Tinereţe,
mi-ar trebui fluvii semeţe
şi munţi, şi vulcani.

Şi praştii mi-ar trebui, şi sâneţe,
şi herghelii de cârlani,
şi grindini prin crengi pădureţe,
şi râpi prăvălind bolovani,
ca să te cânt, Tinereţe,
ca să cânt tămâioşii tăi ani.

Ca să-ţi cânt răzvrătirile sfinte
şi roşii, sălbaticii cerbi,
mi-ar trebui vântul fierbinte
prin marile stepelor ierbi,

şi vieţile fără morminte,
şi tunetul fără cuvinte,
cu care ştiuseşi să fierbi,
smulgând tot ce-ţi sta înainte,
Tinereţe fierbinte,
Tinereţe cu cerbi...

Ca să-ţi cânt, Tinereţe de-agată
cu creştetu-n fiece stea,
s-ar cuveni lumea toată
de sângele amiezii beată
cu nemărginirile-n ea,

dar mai ales, s-ar cădea,
ah, Tinereţe-nsetată,
ca să te cânt s-ar cădea
inima mea de-altădată,
inima mea,
inima mea...

ÎNŢELEPTUL

Nu scuip pe-nfrângerile mele.
Ce-am adorat nu ştiu să ard
şi nu ridic în vânt obiele,
în locul ruptului stindard.

De funia spânzurătorii
dezastrele nu mi le-agăţ,
şi nici trufia din victorii
n-o pun sperietoare-n băţ.

Cu aceleaşi zâmbete-nţelepte
îmi port şi lanţuri şi cununi,
urcând spre soare clare trepte
sau pogorând printre furtuni.

Şi trec spre-acelaşi ţărm ce nu e,
la braţ cu prieteni şi vrăjmaşi,
de-au fost să-mi bată trupu-n cuie
sau să-mi presare crini sub paşi.

SUNT, DOAMNE, COPT PENTRU CULES

Sunt, Doamne, copt pentru cules.
Nu că-mi simt anii grei recoltă,
cât mi-este inima o boltă
de crengi, sub rodul tot mai des...

Sunt, Doamne, copt pentru cules.

Sunt numai fructe şi cununi.
Cu cât mi-aşezi pe trup rugină,
cu-atât mi-e sufletul grădină,
care te roagă s-o aduni.

Sunt, Doamne, fructe şi minuni.

Şi când cu lacrimi Tu mă speli,
mai mult în rod eu pun dulceaţă,
să nu mai afli-n el şi ceaţă,
nici viermi adânci, nici îndoieli.

Cu lacrimi, Doamne, Tu mă speli.

Şi dacă pică tot mai des
din mine altă creangă frântă,
în vârfuri, sus, grădina cântă
şi-aşteaptă marele cules...

Sunt, Doamne, copt pentru cules.

POEM DESPRE FERICIRI

Ce simple, cât de simple sunt
marile vieţii albe fericiri.
Nu le vedem. Pe lângă ele cotim cu fruntea-n vânt
gonind pe curcubeie gazelele subţiri.

Vânăm vulpi-albastre ale lunii
şi cerbii stelelor, prin râpi de-aramă.
Marile fericiri rămân în urmă, între petunii,
simple şi nebăgate în seamă.

Marile fericiri: madona căminului tău drag
alintul ei punându-ţi pe truda tâmplei grele,
odrasla ta care te-aşteaptă-n prag,
în ochi cu ciripit de rândunele.

Masa de lucru şi cina de seară,
sub liniştea caldă a dragostei tale.
Navigările verii în şalupe ovale,
pe rotundul fum de ţigară.

Volumul de poeme-al poetului iubit
purtând pe braţe lumile eterne.
Părul soţiei revărsat, aromit,
ca un şal brun peste perne.

Marile fericiri: o colibă în munţi
sau o duminică fosforescentă la mare.
Bradul stelar de Crăciun cu îngeri mărunţi
şi piersicii Învierii din Săptămâna Mare.

Sub lampă, un prieten ce mofturi dragi îţi spune
din anii când alături citeaţi pe Guliver.
O zi de mai. Panerul cu fragi ori cu căpşune,
un cântec, o garoafă, un zâmbet ca un cer...

Dar noi vrem să punem mângâieri de arşiţă
pe roşul păr de aur al tristelor comete.
Mâinile, de-alcoolul planetelor, cad bete,
degetele se rup în văzduh ca o şiţă.

Vânăm aeriene gazele. Cerbii lunii.
Şi gleznele ni se frâng de chemări şi zvâcniri.
Marile noastre albe fericiri
rămân în urmă, între petunii.

Rămân ca o grădină, unde limpezii crini
atâta-s de aproape de tine-n seara clară,
că mâinile, bolnave de alte zări, uitară
parfumul să li-l strângă şi simplele lumini.

EX LIBRIS

Lăzi grele, doldora de tomuri,
pe rafturi cărţi cu zeci de semne
şi-n noi urcând ca nişte domuri
înţelepciunile solemne.

Cum gâlgâim de-nvăţătură!
Dar cum, dincoace de cartoane
un chin străvechi ne surpă-n zgură,
în mari nelinişti subterane.

Mai trişti ieşim din orice carte,
mai frânţi venim dintre coperte,
încrezători numai în moarte
şi-n ne-mplinirile inerte.

Ce ţărm ne cheamă, ce ostrov e,
la care n-am putut ajunge?
Ah, pe hârtia grea de slove
cerneala se preface-n sânge...

Şi viaţa-n urmă ne rămâne
mucegăită prin volume...
Sub plânsul pleoapelor bătrâne
strivim zadarnic altă lume.

AD UXOREM

Am fost, cândva, o ramură-amândoi
şi amândoi un singur conifer.
Ne-au frânt vântoase, grindină şi ploi,
azi alte crengi cresc dincolo de noi,
dar rădăcina ne-a rămas în cer.

Sau, strânşi în miezu-aceleiaşi făpturi,
o scoică-am fost într-un ocean amar...
Ne-a spart un val de colţii stâncii duri,
dar lacrima ţâşnită sub spărturi
ne-a re-ntregit într-un mărgăritar.

AŞ VREA

Aş vrea-n uitare să cobor,
Şi iar mi-e dor de umbra ta...
De câte-ncerc să uit mi-e dor,
de câte n-am putut uita.

M-aş vrea la fel cu pomii goi,
aş vrea ca frunza-n vânt să pieri;
dar din zăpadă vii-napoi,
cum se re-ntoarce floarea-n meri...

Adânc aş vrea-n paharul plin
şi-n cântec zâmbetul să-ţi pierd;
dar creşti din orice strop de vin,
din orice strună ce-o dezmierd...

Şi când în flacără şi-n fum
aş vrea să spulber urma ta,
tu te re-ntorci ca un parfum,
din tot ce n-am putut uita.

DRAGOSTE

Atât de mult vă iubesc, vă iubesc,
din toate oceanele mele,
din toate pădurile mele,
          femeie de faguri,
          odraslă de nuferi,
că v-aş lua pe fiecare
pe câte un umăr al meu,
şi aş urca cu voi printre flori,
prin amiezi şi amurguri,
printre zăpezi şi viori,
printre flăcări şi ruguri,
          mai sus,
               tot mai sus,
peste muchii de piatră şi vis,
pe cel mai înalt şi mai candid
din candizii munţi ai luminii...
Şi acolo,
          sus,
               sus,
mi-aş desface braţele ca nişte aripi,
ca o mare pajură albă,
zburând cu voi către stele,
în nemărginirea mai pură
ca sunetul apelor dulci,
mai pură ca piscul tăcerii,
mai pură ca miezul de foc
al dragostei mele...

1968

CLIPE

Din cărţi furate lămpilor de ieri
ai strâns zădărnicie şi-ndoială;
din vis, de unde vii cu mâna goală,
n-ai scos decât înfrângeri şi căderi.

Din aripi vechi, un pumn de rumeguş,
din anii duşi, sămânţă de cucută,
şi totuşi pui pe umbra ta pierdută
o dulce moliciune de arcuş.

Şi prefăcând în clipe de parfum
şi spini trecuţi, şi lacrimă uitată,
tot ce-a fost ieri c-un zâmbet ierţi acum
şi parc-ai vrea să fie înc-o dată...

CUPRINDERE

ARS POETICA

Nu-mi plac în stihuri măsurile,
sunt strâmte ca nişte coşciuge.
Dezlegaţi-mi din lanţuri pădurile,
daţi-mi torentul când muge.

Sparge-te, uşă, zidule, pleacă-te,
crapă-te stih de oblon...
Patima mea nu vrea lacăte,
nici deznădejdile mele odgon.

Nu vreau un vers care cântă,
ci unul ce tună prin cer,
un vers care-n piept ţi se-mplântă,
până-n prăsele, până-n mâner.

Să fiarbă poemul, să strige,
pe vârfuri de spini şi urzici,
în geamătul meu ce te frige
ca un gârbaci, ca un bici.

AM ÎNFRUNTAT POTECA

Am înfruntat poteca, pieptiş; s-ajung pe creastă.
Era drum drept, dar aspru, în lungul meu urcuş.
Se deschidea azurul ca o corolă vastă
Şi-n brazi cânta lumina, tremurător arcuş.

Strigam un nume tânăr, ecoul să-i întoarcă
tot limpedele sunet, rotund precum un disc,
ci mă izbea alt nume străin în umeri parcă
s-ar fi desprins, vrăjmaşă, o piatră grea din pisc.

Când iezere de aur îmi străluceau pe-aproape,
vream să-mi răsfrâng în luciu obrazul de seraf,
dar ca-ntr-o ceaţă neagră se-ntunecau reci ape,
cum stă oglinda moartă sub un cernit cearşaf.

Tăiau mari pajuri albe amiaza triumfală,
părând că ouă bulgări de soare, sus, pe stânci.
În cuiburi de-ntuneric aflai doar corbi de smoală
şi, ars de îndoială, m-am pogorât pe brânci.

Atunci prin râpi abrupte pornii spre piatra-naltă,
prin crâncene prăpăstii să-ncerc nou drum pieziş.
Mă-nsângerară jnepeni şi ţancuri, laolaltă,
genunchii sfâşiindu-mi şi coatele-n suiş.

În dinţi de roci flămânde lăsai fâşii de straie,
întortocheat urcuşul mi-a fost şi mohorât,
şi, mai cumplită, setea, sub colţi de fierăstraie,
în clocot de pucioasă mi-a fript uscatul gât.

Ajuns în vârful care momeşte îndrăzneţii,
eram doar umbra trântei cu râpile-n răspăr
şi-n van bătui cu pumnii-n râvnitul pisc al vieţii...
Suna a gol, în stâncă, ascunsul adevăr.

Călimăneşti, septembrie 1969

ARHITECTURĂ (II)

Din piscul unde zeii o crescură
în limpezi roci ce nu le-atinge praful,
am smuls văpaia tânără şi pură
şi-am pogorât, purtând sub frunte jaful.

Furatul foc din genuine cremeni
acum mi-e stemă-aprinsă şi semeaţă.
Cu ea înfrunt şi veac şi răni şi semeni
şi veşnicia zeilor de gheaţă.

Puternica mea flacără deşteaptă
adâncul somn de forme şi de linii.
Oceanele le urcă-n cer pe-o treaptă,
dă brânci, în mare, schelelor luminii...

Cu visul clatin, beat de răzvrătire,
arhitectura lumilor senine.
Cu tâmpla sparg bătrâna-mpotrivire,
prudenţa simetriilor divine.

Încrezător în arzătoarea vlagă
şi-n fulgerele ei nepieritoare,
visez că din dogoarea mea se-ncheagă
noi armonii şi linii viitoare...

Dar pentru uriaşul meu orgoliu,
ah, cât de crâncen zeii se răzbună,
dând focului meu umbre mari de doliu
şi răzvrătirii mele joc de lună!

•

De le-am furat, ca Prometeu, văpaia
şi limpedele somn al rânduirii,
grozava râvnă crapă ca păstaia,
încrederea mi-o zdrenţuie Zefirii.

Şi-n nopţi adânci de zbuciume, din piscul,
de unde-am rupt amara vâlvătaie,
vin vulturii-ndoielii şi cu pliscul
mă sfârtecă-n rărunchi şi-n măruntaie.

ARIPA

Mă doare mereu coasta stângă,
de unde aripa s-a rupt.
O luasem din ceruri, de lângă
culcuşul meu întrerupt.

Lung timp mi-o târâi prin cenuşă
şi glod, pitulat ca un fur.
Credeam că e cruntă cătuşă,
dar toată era de azur.

Nimeni nu ştia să mi-o vadă,
când ziua curgea pe obraz,
dar, noaptea, părea de zăpadă,
de foc, de argint şi topaz.

De oameni cu mâini pământene
feritu-i-am jarul ocult,
ascunsele-mi flăcări din pene
să nu-i dogorească prea mult...

Şi cum mi s-a ros ca o haină,
şi cum ca pe-o cheie-o pierdui,
să nu mai pot nici o taină
şi nici o stea să descui?

Nu mi-a rămas o singură pană,
nici baremi din ea câţiva fulgi.
Cine eşti cel ce-mi laşi doar o rană,
aripa când fu să mi-o smulgi?

BASM

Eu, încălţând botfori cu tălpi albastre
şi tu, conduri cu vârfuri de mărgean,
duceam de mână dragostele noastre
prin luna legănată ca un lan.

Mergeam prin cer, strivind câte-o corolă
şi câte-un zbor, la fiecare pas.
Bolteau, deasupra, anii o cupolă
şi scânteiau ca un iconostas.

Câţi crini aveam? Şi când veniră furii,
prădându-ne de stele şi grădini?
Ne-au smuls, în drum, botforii şi condurii,
şi-acum umblăm, desculţi, prin mărăcini.

1970

BUTUCI DE VIŢĂ

În mândre resemnări fără veninuri
butucii calmi prinosu-şi închinară:
grea, jertfa lor de sânge arde-n linuri,
împărătească , tânără, amară.

Şi-au împlinit şi rostul şi minunea
şi-acum, senini şi goi, în toamna sură,
butucii îşi aşteaptă-ngropăciunea
sub lapoviţa rece şi impură.

Puţin le pasă dac-o să-i astupe
mocirlele cu vânăta lor lene.
Ei şi-au lăsat să sângere în cupe
ofranda împlinirii pământene.

Chiar dac-o fi vecia s-o înşele
cu clipa lor de sfântă dăruire,
tot ce-a fost cer în boabele lor grele
va scânteia în vinul din potire...

CAMERA MEA

Tapetele camerei mele
sunt lacrimi, înfrângeri, speranţe.
Jos, pe podele,
zac amintirile ca nişte hanţe.

De mult stă aici şi-un fotoliu
în care m-afund până-n vise.
Praful se-aşterne ca un linţoliu
pe rafturi cu aripi închise.

În orice perete-i zidită
o urnă grea de cenuşă.
Uitată pe-un scaun, palpită
inima mea ca o veche mănuşă.

Pe prag am şters urmele vane
din anii cu paşi de zăpadă,
când munţi şi păduri şi oceane
veneau să mă vadă.

În pod, ca o putredă bârnă,
trosneşte un gând sau o taină...
Roasă de molii atârnă
Viaţa-n cuier, ca o haină.

Un zbor mai mi-atinge pervazul,
mai moare-o garoafă în glastră,
ori ceru-îşi lipeşte obrazul
de recea fereastră...

Dar camera mea se transformă
– când luna e harfă sonoră –
într-o corabie-enormă
cu aştrii la proră.

Stau eu, căpitanul, pe punte,
etern şi-ncleştat ca granitul;
port flăcări albastre pe frunte
şi-n ochi, infinitul.

Iar camera mea are vele
ce-şi flutură-n cosmos minunea...
Sub viscole albe de stele,
mă-mbrăţişez cu genunea.

17 aprilie 1973

CÂNTEC

Din toate drumurile ce pornesc să-nfrunte
iubesc granitul cărăruilor de munte.
Urcuşul lor cu gheare căţărate
e numai piatră şi singurătate.

Ah, liniştea potecii-nvingătoare
când tâmplele îşi reazemă de soare!
Viaţa mea, tu cunoşti aceste poteci?
De-atâtea ori cu ele-ai vrut să pleci.

Din toate cântecele ce străbat pământul
mi-e drag doar geamătul pe care-l cântă vântul.
E larg şi singur şi înalt şi geme
precum un Strâmbă-Lemne peste vreme.

Rupând fâşii din mări, din stânci, din noi,
aleargă geamătul văzduhului vâlvoi.
Tristeţea mea, amarul cântec ştii să-l spui?
De-atâtea ori te-ai despletit în goana lui.

Din toate stelele ce pâlpâie pe cer
mi-s dragi acelea care cad şi pier.
E-atâta aur în căderea lină
şi moartea lor e jerbă de lumină.

Zăpezile din moartea lor mi-s dragi,
când se desfac peste păduri de fagi.
Inimă, le cunoşti? Oricare stea
te-nchide şi pe tine în ea.

CHIOT DE PRIMĂVARĂ

Sunt tot o bucurie vegetală,
ca o explozie de frunze noi.
Zumzet de stele mari ca un zăvoi
trosnesc de aspra stelelor năvală.

Stufoasă veveriţă năzdrăvană,
îmi sare-n braţe soarele de foc.
Aş frânge primăvara de mijloc
şi-aş săruta-o lung ca pe-o codană.

Pe coapse şi pe umeri, şi pe braţe
par năpădit de-un crâncen rămuriş,
de parc-o hoardă-ntreagă de caişi
pe trupul meu dă buzna să se-agaţe.

Nu mai încap cu ramurile-n tindă...
Aş trece veacu'înot, precum un cerb
vâltorile zănoagelor ce fierb,
aş sparge zarea ca să mă cuprindă.

Aş bea o vadră de nemărginire,
o bute de-azur şi de trăscău
şi m-aş izbi de cer ca un ceahlău,
ca un parâng de aur şi iubire...

CINA CEA DE TAINĂ

În oale, vin mai negru ca o noapte,
alături, pâine şi în blide, lapte
şi struguri mari, ca zorile de proaspeţi.
La ceasul cinei dacii îmi sunt oaspeţi.

Pe masă prepeliţe-ntind şi iepuri,
miresmei tari din butii dându-i cepuri;
şi dacă pun şi fagurii podoabă,
vin ctitorii de ţară basarabă.

La vâlvătăi de fragi şi lubeniţe
şi piersici, chem coconi şi jupâniţe.
Cu-n cer de mămăligă şi de urdă
îmbiu plăieşii rezemaţi în durdă
şi-n jar frigând berbecii şi butucii,
la cina mea de taină strâng haiducii.

Din vârşe, crapi bătuţi cu nestemate,
somni şi păstrugi cât paloşul de late
arunc pe-un talger ca o lună plină
şi-adun mrejerii stelelor, la cină...

Pe urmă, pe ştergarul cât o zare,
aştern o jimblă şi un drob de sare,
răstorn, pe altul, aurul livezii
şi-ţi ies în drum cu oile şi iezii.

5 august 1969

CIRCUIT (II)

Cuvinte-caramele şi câlţi de lână-n gest.
Precum un fluviu leneş, vocabularul zilnic,
cotidianul lexic, din ce în ce mai silnic,
cu bună dimineaţa şi fraze de azbest.

Domni gravi de limonadă şi doamne de sirop...
Scâncind pe lângă chioşcuri cu dulciuri vechi şi bragă,
câte-un cocor târăşte o aripă beteagă
şi, demodat, un înger se-mpiedică de-un stop.

Ceasornicu-şi opreşte trândavul minutar
pe-aceleaşi baliverne şi-aceleaşi cenotafe.
Rar, câte-o stea gingaşă, desprinsă din agrafe,
căzând la noi, se sparge în cioburi de pahar.

Şi iarăşi bună ziua, iar zâmbet, iar tutun,
etcetera albastru, portocaliu sau verde...
S-ar cuveni nu luna în hol să ne dezmierde,
ci-n poduri să dea buzna, cu laţe, un simun.

Şi-n dormitor, în loc de canari ori peruşi
s-ar cuveni lavine, incendii şi explozii,
sau poate-un vis năprasnic rupând cu toţi zăvozii
din inima legată cu panglici de-un ţăruş.

30 iunie 1969

CÂNTEC DE DRAGOSTE

M-aş face, printre nuferi, verde iaz,
iar tu, plecată peste luciul meu,
ca un potir de aur greu să cazi
şi să-mi rămâi adâncului, mereu.

Şi-aş vrea să fiu un drum în şerpuiri,
să luminez sub pasul tău uşor,
tot colbul să-mi miroase-a trandafiri
şi orice piatră să se facă zbor...

24 februarie 1972

CÂNTEC DE NUNTĂ

Vin să-ţi nuntesc fetia, cu brusturi în oraţii.
Din Altair inele, brăţări din Capricorn
nu ştiu s-aduc; doar guşteri pe bâta mea de corn
mi-a încrustat custura, în loc de constelaţii.

Aprindă-şi transparenţe şi reni septentrionul
şi tropicele ardă cu bambuşii pe cer.
Eu aspru vin ca pirul, cumplit ca un jungher
şi îndârjit ca dalta, ca nitul şi pironul.

Şi-n loc de roze-n flăcări am smuls pelin şi cimbru,
mă-ncununai cu ghindă, cu jir şi jnepeni crunţi,
ca-n recea-ţi feciorie de iezer să mă-nfrunţi,
când m-oi pleca să-ţi tulbur cleştarul, ca un zimbru.

Tu, crâncenă, mă-ntâmpini în platoşele tale
sau ca o Detunată pe margine de tău.
Eu mă prăval spre tine ca ţancul din Rarău
şi ca un păstrăv scapăr în dorna ta cu zale.

Vom face nuntă neagră de râpă şi coclaur,
de aprigă zănoagă şi pinten de gorun,
năpraznic rut de laur sălbatic şi tăun,
ca zodia Fecioarei şi mirele ei Taur.

Şi-n încleştări de silex şi-n scăpărări de cremeni
ne-o cununa tenebra cu lilieci în miez,
iar cântecul de nuntă ne-o fi un huhurez
sau ţipătul de joagăr, scrâşnirilor asemeni.

1 ianuarie 1969

COLIBA

În tainele pădurii năzdrăvane
aflaserăm coliba din poveşti,
cu turtă dulce, sus, în loc de-olane,
cu prag de zahăr şi lăstuni cereşti.

Ferestrele păreau de nestemate,
ţesea corăbii luna pe gherghef.
Ciupercile cărau brocart în spate
şi-l aşterneau pe trepte de sidef.

Cu fragi şi temenele de mătasă
ne-ntâmpina şi raiul la uluci,
eu, împărat, şi tu, împărăteasă,
pe un tărâm albastru de năluci.

Ne presărasem toată depărtarea
şi pulberea, cu aurul din noi...
De ce n-a fost să nu mai ştim cărarea,
nici pasul care duce înapoi?

COLIBA DE ZAHĂR

Demult, sub o geană de crâng sau pădure,
mi se părea că străvăd, ca-n poveşti,
un bordei cu olane de turtă dulce
şi cu ferestre de zahăr cereşti.

O, cum m-aş fi apropiat de colibă,
ştrengar aburind a maidan,
flămând s-o sărut şi să-i muşc un luceafăr
dintr-o fereastră, dintr-un olan.

Dar mi-aminteam de vrăjitoarea poveştii...
Sfios, de departe priveam
spre raiul cu streaşină dulce de miere
şi stele de zahăr pe geam.

Şi-n lacrimi plecam, ars de ciudă amară
că, din cerescul bordei,
de spaimă n-am smuls un olan de lumină,
un hârb, un crâmpei...

Şi azi, uneori, pe-o potecă răzleaţă,
văd parc-un bordei fermecat, într-un crâng.
Ci calc îndrăzneţ şi, bărbat, mă apropii
şi-i muşc din minune, adânc.

Dar nu sunt olane de turtă dulce,
nici stele de zahăr nu sânt.
Scuip printre dinţi o fărâmă de fiere
şi sudui, şi cat în pământ.

Sau plec mai departe cu ochii în lacrimi
şi dacă mă uit înapoi, când şi când,
văd doar vrăjitoarea cea rea la fereastră,
râzând după mine, râzând...

CONTRASTE

Din cerc m-alung, în cerc mă-nchid,
mă zăvorăsc şi mă resping;
Întunecat şi translucid,
străluminez ca să mă sting.

Un cerc în minus, altu-n plus,
mereu le sparg, mereu le-nscriu.
Cu paşi ologi şi fruntea sus
calc prea devreme-n prea târziu.

Sfărâm un ciob, m-agăţ de-un fulg,
şi, rupt de-odgon, cu-n lanţ mă leg.
Eu singur aripa mi-o smulg
şi-mi creşte-n loc un zbor întreg.

24 martie 1971

CRAI DE VERDE

Cărţi de tuci în cruce pune,
babă rea. La cale-ntinsă,
săbii semnele. Apune
Crai de verde, spadă-întinsă.

O, pe care ţărm, sub cer de
limpezime rotitoare,
se închide crai de verde,
umbră, aripă, cicoare?

Nici-o ramură nu-i plouă
borangic suav pe gene.
Crini cu zurgălăi de rouă
împietriră dulce lene.

N-o să-l plângă prin mesteceni
căprioară visătoare,
nici columbele n-or trece-n
luluită lunecare.

Lângă moartea lui câmpeană,
ape n-or cocli veninuri.
Dar luceafăr ca o rană
se deschide în seninuri.

Peste moarte, nici o viaţă,
nici un zbor căzut pe zale.
Doar tăceri prelungi îngheaţă
peste somn, voievodale.

Moare, veşted, crai de verde...
Moarte, doină ofilită.
Nici o creangă să-l dezmierde,
frunză, frunză de răchită.

CREAŢIE

Acest stejar a fost o rădăcină
şi rădăcina craniu altădată
şi craniul gându-ntâi lumină,
în marmura genunilor sculptată.

Splendoarea fără moarte şi-nviere
a lepădat-o pântecu-unei bezne
şi bezna nu era decât tăcere
cu lanţul veşniciilor la glezne.

Şi-făt din basm sugând năpraznic lapte
din gol inform bău minunea vlagă,
cum nufăru-nfloreşte peste noapte
din mlaştina, cândva, nămol, întreagă...

6 aprilie 1971

CREPUSCUL

Nu evadez din nici o sferă
nu-şi sparge-un fluviu matca lui.
Ce pas venind din altă eră
îmi bate-n uşă să-i descui?

E trântor galeşul crepuscul,
dar dureros în nici un fel.
Pe-un ultim ne-nceput opuscul
îmi pune lampa un inel.

În rafturi, cu-un suspin simbolic
se-nchid Horaţiu şi Tibul.
Departe,-ntr-un troheu bucolic
silvanul plânge, nesătul.

Voluptuoasă, în carafă,
pe-o rază frântă din mijloc,
îşi ofileşte o garoafă
sărutul gurii ei de foc.

Rar, urc în cer pe picioroange
o stea de mine s-o întreb.
În care pânză de păiange
s-a prins o geană de efeb?

Se strâmbă ghetele la mine,
cu ironie şi dispreţ;
şi-aduc aminte că rubine
strivea călcâiul îndrăzneţ.

La geam, a înnoptat salcâmul
cu policandrul său ceresc.
Miros albastru, ca tărâmul
unde heruvii putrezesc.

CUPRINDERE

Ca nişte haine prea strâmte
nici un cântec de om nu mă-ncape,
atât clocot e-n mine,
atât zbucium de ape.

Nici geamătul nu mă poate cuprinde,
pentru tumultul meu nu-s măsuri,
cum braţele nu pot cuprinde
vuietu-adâncii păduri.

S-ar cuveni ţărmuri înalte cât munţii,
între ele să fierb, să mă zbat...
Ar trebui patru zări de aramă
pentru tunetul meu ne-mpăcat.

Sau poate ar şti să mă-ncapă
cel dintâi uragan
care-a dus pe sub ceruri pierdute
cel dintâi plâns pământean...

DELFINII

Şi-a tras-napoi Levantul, pe şaluri moi de lună,
aromele de piersici, lămâi şi baobabi.
Mai vânăt, cimitirul marin după furtună
duhneşte-a descompuneri de alge şi de crabi.

O stearpă dezolare ca infinitul stepii
îngroapă în imensul sicriu marmorean
miresme de meduze strivite şi de sepii,
tot iadul geologic cu oase de mărgean.

Putreziciunea mării exală şi infestă,
şi peste scoici şi pietre şi-aruncă mâzga ei:
gelatinoase leşuri sleite de tempestă,
mucegăite ţăndări şi mlaştini de ulei...

Dar din leşia-albastră cu mortăciuni fetide
răsar delfinii: săbii lucioase de Damasc
sau graţii voluptuoase şi torsuri translucide,
un cârd de afrodite ce din genuni se nasc.

Ei sfâşie văzduhul cu bicele luminii
şi-aprind cu flăcări negre infernul somnolent,
iar putregaiul mării dansează cu delfinii,
ca ei umplându-şi solzii de-azur incandescent.

aprilie 1969

DIN SCRUMUL MEU

Din scrumul meu mereu mă scol
şi dau minunilor ocol.
Din taine ciugulesc puţin:
un fir de har, un strop de chin.

În ghimpi de întrebări mă-nţep,
mă-njunghe câte nu pricep,
dar parcă şi mai mult mă dor
câte-nţeleg pre limba lor.

Târât de patru straşnici şargi
spre patru orizonturi largi,
în fiecare zare-aş vrea
să las bucăţi din foamea mea.

Şi iar m-adun şi mă frământ,
bătând neliniştile-n vânt,
flămând să ştiu ce-i mai târziu,
dar beat de spaimă c-am să ştiu.

DIN ŞESURI, PRIMĂVARA

Din şesuri, Primăvara venea ca o răscoală
şi năvălea spre târguri, arzând, în depărtări,
conacele, cu soare... Venea ca o răscoală,
înaintând pe ape, pe scocuri, pe cărări.

Venea, deopotrivă, pe drumuri şi pe vânt...
Dar de-ţi lipeai urechea de humă şi-ascultai
ca un răspuns de tunet fierbea în măruntai,
de parcă, răzvrătită, gonea pe sub pământ.

Din zori, porni o ciurdă de bivoli, ca din gol.
Ei mirosiră-n aer, lung, aspra Primăvară,
apoi pân'la spinare în Jii se cufundară,
umplându-se pe şolduri de soare şi nămol.

Se ridicară plopii-n picioare, ca să vadă
de nu cumva tot râul s-a revărsat pe mal...
Bucăţi de primăvară prindeau din cer să cadă,
cu berze mari de piatră, de-argint şi de cristal.

Şi-am stat cu mâini întinse ca să primesc răscoala...
Simţeam cum vrea pământul să-şi treacă seva, mie,
iar de sub tălpi, din lutul plesnit, ca rotogoala
de soare, creştea caldă, aţâţătoare, vie,

întreaga Primăvară, suind pe coapsa mea,
lipindu-se de mine, de umerii mei goi,
de parcă toată carnea mi se topea în ea,
un singur trup de soare să facem amândoi!

DULAPUL CU HAINE

Plin de ani şi umbre scârţâie cuierul.
Zboruri şi berete spânzură-n dulap.
Strâmtă-i bluza şcolii, semănând cu cerul
şi pantofii-albaştri nu ne mai încap.

Regăsim vestonu-adolescent, cu pete...
Ce suavă frunte lângă el a plâns?
Ne-au rămas şi astăzi cioburi de comete,
dintre câte-n ruptul buzunar am strâns?

Rareori surâdem hainei demodate
şi luăm din cuie proaspătul costum,
ieri, duceam cocorii zării pe cravate,
azi, pe pălărie, toamnele de fum.

Tot mai largi în umeri, ne purtăm pe stradă
un veşmânt mai sobru, chipul mai sever.
Când şi când se rupe-un nasture să cadă,
spânzurând ca visul de un fir stingher.

Ba dulap nostalgic, ba dulap patetic,
s-a-ncărcat de hanţe, micul univers.
Colo, noi revere, dincolo, un petic,
ori un strop de sânge ce-l uităm neşters...

Vine-apoi poftirea la festinuri grele.
Îmbrăcăm costumul negru şi solemn,
candida cămaşă cu butoni de stele,
escarpinii lucii pentr-un mers mai demn.

Încuiem dulapul, când ieşim pe uşă,
dar lăsăm în broască cheia celorlalţi,
şi-ntr-o mână luna,-ntr-alta o mănuşă,
ne grăbim prin noapte, parcă mai înalţi.

2 martie 1969

ERA O CASĂ

Era o casă albă... Tu, inimă, ţii minte?
Sub cearcănul de seară
al lămpii, după cină, visul vâslea cuminte
prin lânceda ţigară.

În verzile ovale de fum pluteau ostroave,
sub leneşe lăute...
Madagascar, Sumatra, dulci navigări suave
din jilţul grav ţesute.

Alăturea, obrazul de Precistă sfioasă:
femeia ta blajină
cosea şi mâna-i sfântă cânta peste mătasă,
mai lin ca o lumină...

Plecată pe tăbliţă, cu-abecedaru-n faţă,
cu geana tremurată,
fetiţa ta – un bulgăr de cer şi dimineaţă –
scria îngândurată.

Lung o priveai cum scrie sub alba crizantemă
a lămpii, ca de ceară,
şi te vedeai, deodată, copil, scriind o "temă",
sub lampă, într-o seară...

Lung o priveai... Şi, uite, urca din fundul vieţii
aromă de caise...
Din cărţi-uitate-n rafturi ieşeau, pe rând, poeţii
să risipească vise.

Se scutura un cântec din nevăzute strune
pe mâini, pe ochi, pe pleoape.
Era ca o mireasmă şi ca o rugăciune
cu unduiri de ape.

Bătea în geamuri marea sfinţenie a lumii...
Cosea femeia brună,
scria, oftând, fetiţa şi aţipeau lăstunii
sub streaşină, în lună...

Era o casă albă... Tu, inimă, ţii minte?
Să calci uşor şi lină,
să nu clinteşti nimica din umbrele ei sfinte:
ţigara după cină,

femeia care coase, fetiţa care scrie
şi, sus, în raft, poeţii...
Treci, inimă, ca luna şi ca o melodie
târzie, a tristeţii.

Şi nu clinti nimica din umbrele amare...
Doar să te pleci curată
şi să săruţi lumina poemului pe care
l-ai scris şi tu, odată...

ETAJE

Jucam, în curtea casei, arşicele cereşti,
Sus, mame cu surâsuri ne luminau fereşti.

Albastre basme, seara, ne legănau iatacuri.
Părinţii-ascultau luna cum fâlfâie-n cerdacuri.

Presam, prin cărţi cu poze, culese lumi din straturi.
Părinţii se mutară mai sus cu două caturi.

Le-am vrut pe urmă jilţul, halatul sau luleaua...
Ei îşi priveau pe boltă, de la mansardă, steaua.

Cu cât urcam o scară mai-naltă şi mai dreaptă,
Bătrânii de sub streşini mai pogorau o treaptă.

Un cat mai jos, un altul şi iar, pân'la parter,
lăsându-ne pe umeri cu aspre grinzi de cer.

Când noi frângeam un fulger pe-acoperişul gol,
zâmbind, ei mână-n mână, ajunseră-n subsol.

Ne-au mai privit o clipă, şi-ncet, cu paşii grei,
intrară-n beci, să tragă şi luna după ei.

25 februarie 1969

EU, LUME, SUNT

Eu, lume, sunt imensa ta oglindă,
vibrândă orgă de cleştar sonor.
Tot cosmosu-n adâncu-mi se perindă,
ca-ntr-un ocean văzduhul rotitor.

Răsfrâng mocirla lângă roua pură
şi paradisu-alături de infern,
m-aprind de aştri, întinat de zgură,
zbor şi prăpăstii-n mine se aştern.

Un vălmăşag de morţi şi de geneze,
de aurori şi negre prăbuşiri
oglinda când mi-o fac să sângereze,
când varsă-n ea celeste străluciri –

E-un freamăt vast în marea mea lentilă,
un fulger ce din beznă a ţâşnit
să fie pare-o lacomă pupilă
deschisă, o secundă-n infinit.

Tot ce-oglindesc e, poate, doar părere
sau umbra adevărului răsfrânt,
şi sufăr că-n oglinda altor sfere
nu ştiu dacă rămân sau dacă sunt...

Şi când, robit de clipa-acestei hume,
cleştarul meu s-o sparge-n cioburi reci,
în ţăndările mele-ntreaga lume
s-o-ntuneca, sfărmându-se pe veci.

ianuarie 1974

EU SUNT CA UN VIN CARE FIERBE

Eu sunt ca un vin care fierbe
şi butii nu ştiu să-l încapă,
am clocote-adânci şi superbe
ce strâmtele cercuri le crapă.

Burghiu perforând infinituri,
forez cu tăioase oţeluri,
ca-n straşnice roci de granituri,
în munţii-ntrebării tuneluri.

Eu sunt un obuz de uraniu,
genunea pornind s-o sfâşie,
în cosmos să văd ca-ntr-un craniu
deschis de fierbinţi bisturie.

Şi totuşi de unde, de unde,
vuiesc disperările-n mine?
Mă-neacă răspunsuri afunde
sau gem taine încă virgine?

5 mai 1970

GHEARA

În mine ca-n scorburi de negru copac,
de nu în străfundul rămas vizuină,
o gheară de uliu, de lup, de jivină
mocneşte din bezne de veac.

Milenii s-au strâns ca un greu vălmăşag
de când, prin sălbatice peşteri, la pândă,
în unghii rupea câte-o ciută plăpândă
şi câte-un arhanghel pribeag.

Apoi a fost cerul. Şi soarele-a curs,
şi-o pură, zvâcnind ca un cerb, primăvară
ascunse sub ramuri cumplita mea gheară
de uliu, de lup sau de urs.

Iar luna prin grote bătând uneori,
şi râpa făcând-o ca aurul moale,
schimbă tăinuita mea gheară-n petale
şi-n zâmbete albe de flori.

Şi cum, amorţită îmi doarme în trup,
cu sânge şi stropi de azur, laolaltă,
prin somn, dedesubt, parcă tot mai tresaltă
un uliu, o fiară, un lup.

9 februarie 1969

GRĂDINA

Prea strâmtă s-a făcut grădina luminii –
Nepotul mic suie tot mai mult din trifoi
şi tot mai jos de genunchi scad iarba şi crinii...
Haide, bunico, nu mai e loc pentru noi.

O, dacă i-o ajunge lui să culeagă
un pumn de-azur, patru-cinci licurici.
N-au mai rămas pentru noi, bunicule dragă,
nici bozii, ciulini sau urzici.

Nepotu-ntre flori abia mai încape...
Curând, se va răni de noi,pe poteci,
ca, noaptea, de pietre, de ghimpi, de hârtoape.
Bunico de piatră, e timpul să pleci.

Nepotului îi cresc aripi ca nişte stindarde,
acoperind umbre şi stele şi tot.
Dar pentru el cântă grădina şi arde...
Bunicule, n-a mai rămas pentru noi nici un ciot.

Adio, lăstune, rămas bun, tufănico,....
Creşti mare, nepoate, cu măieştri conduri!
Haide, bunicule, haide, bunico,
hai să intrăm în păduri.

8 martie 1969

IARNĂ

Trosnesc pe uliţi pietrele de ger.
Ce Sfarmă-Piatră vine să le sfarme?
Lăţos, se culcă vântul şi adoarme
ca un dulău cu labele pe cer.

Se-opreşte vremea-n aer fără glas.
Şi-atât de albe-s crengile de-afară,
că nu par crengi, ci îngeri ce coboară
de undeva, de pe-un iconostas.

Şi-atât de alb e visul şi, ca el,
atât de albă-i lumea în lumină,
că fiecare gând care suspină
ca Sfântul Duh se face porumbel.

În ţurţuri clari, în scânteieri de sloi,
surâsul Maicii Domnului se-aprinde...
La ceas târziu, cu glasuri de colinde,
vin amintiri la uşile din noi.

Ne bate-n geam o stea ca din poveşti,
E, poate, steaua magilor curată,
sau poate-i numai inima de-alt'dată
care ne cheamă încă la fereşti.

ÎN CER ŞI PÂCLĂ

În cer şi pâclă dacă pipăi,
când cleşte par, când sfredel viu...
Ce ştiu e scrum şi scrumu-aripă-i.
Sunt obosit de ce nu ştiu.

Pe crini şi vase las amprente
şi numărul îl ţin în hăţ.
Plin de viori şi monumente,
sunt obosit de câte-nvăţ.

Smulg steaguri vechi, pun albe firme
şi-n cărţi, de-oriunde le-am trimis,
mari întrebări se-ntorc infirme...
Sunt ostenit de-atâta vis.

Şi muşc din viaţă ca din poame,
de-a stoarce-n pumni nu mă dezbăr,
şi, totuşi, de năluci mi-e foame...
Sunt ostenit de adevăr.

JIVINA

Vrui să-i pun trecutului meu zgardă
şi-ntr-o cuşcă-l închisei ca pe un lup,
urletul flămând dacă-l astup,
ochii lui de foc să nu mai ardă.

Mângâieri îi lunecai prin blană,
încercând să-l îmblânzesc în laţ.
Colţii lui mi se-nfigeau în braţ,
mâna toată mi-o făcea o rană.

El rânjea mai crud sub dezmierdare,
mai sălbatic sub alintul meu stângaci...
L-alungai cu trăsnet de gârbaci,
să se ducă iarăşi printre fiare.

Izgonit de sfârcul plesnei mele,
blând s-a-ntors, ca un dulău sfios,
se târa pe negre labe, jos,
şi se gudura, în păr cu stele.

Botu-i umed parcă de lumină
îmi lingea picioarele, scâncind,
şi trecutul mă privea cu jind
şi tristeţe-n ochii-i de jivină.

LA MOARA DRACULUI

La moara lui, unde doar noaptea mân carul
să-mi ducă recolta-ndesată în saci,
în pragul, cu lună spoit, stă morarul,
jupân Scaraoţchi, morarul dibaci.

—Jupâne, credinţele-s rumene boabe,
hambaru-o să-mi umplu cu soarele lor...
Dar pietrele morii scot gemete slabe
şi-amară tărâţă îmi sfarmă cu spor.

—Aici întuneric îţi macin, cumetre,
un maldăr de scrum din credinţe să-ţi faci...
El râde sălbatic, gem negrele pietre,
Jupân Scaraoţchi, morarul dibaci.

—Jupâne, speranţa mi-e grâul văratic,
la toamnă mi-oi umple cămara cu pâini...
Gem pietrele negre, el râde sălbatic
şi numai cenuşă îmi curge în mâini.

—Cumetre, e noapte, departe sunt zorii
şi beznă îţi macin, din ea fă-ţi colaci...
El râde sălbatic, gem pietrele morii,
Jupân Scaraoţchi, morarul dibaci.

6 decembrie 1969

LA O CARTE

Nu te-am dospit în slava vieţii crunte,
nu te-am vrut stemă pentru nici-o frunte,
nici cupă-ntinsă darnic spre iubire,
nici către ceruri treaptă de safire.

Nici dor suav, nici patimă fierbinte
nu te-a-ncheiat în mădulare sfinte...
Din groaza morţii te-am crescut, o, carte,
mistrie-mi eşti şi târnăcop în moarte.

De mă târăsc cu jnepii şi scaieţii,
te vreau cuţit înfipt în pieptul vieţii.
De-ngenunchez sub joagăr de furtuni,
vreau, cartea mea de fier, să mă răzbuni.

Ce naltă eşti, odrasla mea voinică,
cu gresii-n tălpi, cu fulgere în chică...
Din fiecare pagină creşti tare,
precum un zeu din funduri de vâltoare.

Biet slăbănog cu mlaştinile-n piele,
julit de pietre, terciuit de stele,
cum am putut să dau făpturii tale
adâncul veşniciei triumfale?

Te las în urma mea să treci prin viaţă,
cu piept de foc, ne-nvinsă şi semeaţă,
văzând sub talpa ta cum se descheie
văzduhul din ţâţâni de curcubeie.

Tot ce n-am fost, fii tu, fără să sângeri.
Tu fii triumf, când eu am fost înfrângeri,
tu fii hanger, sunt frunză ce se zbate,
sunt brumă eu, tu fii eternitate.

Smulge-mă, carte, morţii şi durerii,
sporeşte-mă cu trainice imperii,
şi clipa mea, oloagă şi subţire,
răzbună-mi-o, făcând-o nemurire!

LA PÂNDĂ

Îmi port pe umeri vremea ca o zeghe,
cioban la târla mea de îndoieli,
sub stele cu zadarnice momeli,
mereu la pândă şi mereu de veghe.

Am împânzit cu laţuri şi capcane
pădurile, zănoage, râpi şi văi,
şi-adăst, de mult, cu ghioage şi dulăi,
scrâşnirea marii mele lighioane.

Nu oile mai albe ca lumina,
ieri pradă fiarei, vreau să le răzbun;
bicisnicia-ncerc să mi-o răpun
în stearpa-ncrâncenare cu jivina.

Mi-e silă că-mi tot sfâşie zăvozii
vătui plăpânzi şi-nfricoşaţi bursuci
şi urlu că năucile măciuci
strivesc numai luceferii din bozii.

Nu trece nici un cerb prin faţa stânii,
nici un mistreţ – doar capre şi berbeci.
Mi se cojesc şi bâte, şi poteci,
colţi nu mai au dulăii mei, bătrânii...

Mai grea simt zeghea vremii în spinare,
sus, printre stele şi năluci de câini,
şi ultimul ciomag se frânge-n mâini
de când pândesc ursoaica cea mare.

iunie 1972

LIMPEZIME

La ceasul ruperii de toate
nici un suspin de bun rămas.
Mâhniri, de-ar tremura în glas,
iar m-ar lega de răni uitate.

Un plâns ar fi să mă întine.
Nu vreau părerile de rău,
cu dinţii lor de fierăstrău
să-mi roadă treptele senine.

Nu vreau trecutul să mă-nece
prea cald, prea drag, prea dureros.
Visez pe culme frunţi de os,
o gravă trecere şi rece.

Această rupere se cere
să fie-nalt şi cast omăt.
Nu, nici o ancoră-ndărăt,
pe umbră nici o-ngenunchere.

Eternitatea nu se cade
s-o spurc cu sânge trecător,
sus, peste toate câte dor,
sunt stele reci ca nişte spade.

Nu te mai vreau, Ierusalime,
ţi-am dat tot ce-am avut mai bun.
Deasupra crucii din ajun
îmi cer sublima limpezime.

MĂRUL DE AUR

Iarăşi momitorul şarpe verde
mi s-a-ncolăcit pe trup inele.
Solzii lucii par să ne dezmierde,
colţii lui sunt moi şi dulci, în piele.

Jinduit blestem de aur, mărul,
îl pândim să cadă în panere:
rod păzit de taine, adevărul,
sângeră când îi muşcăm din miere.

Lanţ, zăvoare, platoşă grozavă,
ţăndări sar din bezna lor semeaţă.
Picură în noi un strop de slavă,
ţurţurii genunii se dezgheaţă.

Vierme încrustat cu diamante,
întrebarea dă ocol minunii;
şi, intrând prin lujere şi plante,
desfrunzeşte şi tulpina lunii.

Auritul pom rămas pe dâmburi,
ciugulit de-o pasăre albastră,
şi-a uscat mireasma, dar din sâmburi
cresc lăstari în răzvrătirea noastră.

Alte ramuri suie-n cer stindarde,
alt nou creştet mai înalt ca domul,
şi, urcând din creangă-n creangă, arde,
pururi necules luceafăr, omul.

MEDALION

Lupoaice negre şi vorace
sau acvile cu plisc flămând,
ba îndoieli vin să mă-nşface,
ba câte-o namilă de gând.

În crunte gheare las o halcă
şi alte hălci în straşnici colţi,
de câte ori picioru-mi calcă
pe-un preş de trandafiri involţi.

Şi dacă trag pe gât o duşcă
de jind cumplit ca un trăscău,
mai lacomă din mine muşcă
haita părerilor de rău.

Iar când din vis îmi fac toiege
şi cârji din crinii cei mai puri,
dezgustu-mi vâră-n şold bricege
şi-n piept, neliniştea, custuri.

22 februarie 1971

METAMORFOZE

Dormeam în germeni subterani –
Părinţii înfrunzeau tufani.

Lăstari de-am fost sub harfa lunii,
creşteau părinţii ca gorunii.

În grâul meu rotirăm spice,
iar ei ni se păreau colnice.

La rândul nostru nalţi stejari
sclipeau părinţii piscuri tari...

Apoi din grava lor arcadă,
bătrânii-au început să scadă.

Vedeam şi noi, ajunşi pe munte,
cum ei sunt măguri mai mărunte.

Din dealuri s-au făcut tăpşan,
din brustur aspru, bolovan.

Cu cât urcam spre noi culesuri,
părinţii se pierdeau în şesuri.

Noi, tot mai sus în mari tempeste,
ei, tot mai jos, în ce nu este.

25 februarie 1969

MORŢII

Captivi, damnaţi, suntem zidiţi în morţi,
cum pruncul zidărit e-n carnea mamei,
ca sunetul în limbile aramei
şi ca pădurea-n stâlpii unei porţi.

Sau morţii ies din lut şi cresc pe noi,
cum scoarţa urcă-nveşmântând copacii,
cum strugurii înlănţuie aracii
şi luna-nzăpezeşte munţii goi.

Închişi în morţi, ca marmura-n statu
am vrea să spargem lespezi şi robie
şi să intrăm în clipa încă vie,
ca, pe ferestre, vântu-n zburda lui.

Şi când de ei ne rupem, uneori,
cu ochi de pietre morţii plâng fierbinte
şi-nalţă-n arbori braţe din morminte,
cu lungi chemări, amari şi mustrători.

septembrie 1970

MUGURII

Mugurii se înghiontesc zburdalnici,
din cireşi în meri să-şi facă loc,
cu ochi verzi şi cârlionţi şăgalnici,
numai brânciuri, hohote de joc.

Cum ţâşnesc cu mladele-nvierii
într-un fraged chiot şi tumult,
beţi de-obrăznicia primăverii,
lacomi să se spargă-n flori mai mult...

Bună ziua, dulce gălăgie,
bună ziua, gingaşi derbedei,
Daţi-mi, măi, o ramură şi mie,
grea de zarvă, plină de scântei.

Daţi-mi-o s-o-nfig în mine-adânc,
daţi-mi-o în suflet să mi-o-mplânt,
să mă sparg, ca voi, în frunze încă,
încă-n flori să chiui şi să cânt!

NOAPTEA

Noaptea, toate stelele vin în ferestre,
noaptea, toate ferestrele pleacă în cer.
Toate cărările se-ntorc, alpestre,
strânse-n câte-un ungher.

Noaptea, sunt numai întoarceri albastre,
numai albastre plecări.
Linişti se-ntorc din dezastre,
din ne-mpliniri, împăcări.

Noaptea, vin înapoi toate apele
şi pleacă toţi munţii-n dorinţi.
Noaptea, cad grele pleoapele
peste oceane fierbinţi.

Noaptea, pleacă şi vine
tot zborul pe care nu-l faci.
Noaptea, se-ntorc toate aripile-n tine,
când toate crengile fug din copaci.

1969

NOI

Cu patimile noastre am incendia păduri,
am arde burguri negre şi orgi, şi catedrale,
sau am topi-n dogoarea sălbatică metale
şi fontă şi aramă şi spade şi armuri.

Cu foamea de-a cunoaşte am înghiţi statui,
înfulecând lumina, genunile şi sfinţii,
ne-am strepezi cu toate şi inima şi dinţii,
şi, lacomi, înc-am geme, flămânzi şi nesătui.

Şi-n tunetul căderii, ca urletul suprem,
am spinteca văzduhul cu flăcările noastre
şi-am zgudui pământul, surpându-ne din astre,
în prăbuşiri de îngeri ai marelui blestem.

12 ianuarie 1968

OU PUR

Ou pur cu aurorile în coajă,
fierbinte, sacru şi celest ghioc,
pogorământ, izvor al tainei, vrajă
cu sâmbure de aur sau de foc.

Lumină-ngemănată cu dogoare,
te-a fecundat luceafărul viril,
să arzi asemeni cupelor de soare
şi candid ca un zâmbet de copil.

Sau poate-o mare pasăre din lună
ţi-a lepădat rotundul giuvaier
şi-un zeu marin, cu harfă şi cunună,
te-a scos din mare aburit de cer...

Apoi, cu aripi reci de întuneric,
din negură de demon s-a desprins
şi, pângărind cleştarul tău generic,
strălucitorul sâmbure ţi-a stins.

Ţi-a pus în miez sămânţă de cărbune
şi, ca să strâmbe sfericul contur,
lut a făcut din limpedea minune
şi scrum din aurora ta, ou pur.

Călimăneşti, septembrie 1969

O ZI

În prospeţimea-acestei clare zile
parc-aş deschide sute de fereşti...
Cum vă miraţi, voi, lacome pupile,
cât de flămând, tu, suflete, priveşti.

Ce foame e în sânge, cât nesaţ e...
Azi fur comori cu ochii mei dintâi,
azi strâng văzduhu-ntâia oară-n braţe,
azi calc pe lut cu-ntâiul meu călcâi.

Poate că azi, în prima auroră,
lângă botezul lumii-ngenunchez;
din pumn sorbind lumina mea prioră,
eu însumi întru oameni mă botez...

Să fie dragostea? Să fie roua morţii?
Sau cântecul pe care nu l-am scris
şi care-mi trece-acu' prin faţa porţii,
să-l plimb prin lume în landou de vis?

PAŞI

—Hei, zic, aruncându-mi căciula-n vâltori,
hei, cine mai umblă pe-afar' după mine?
—Sunt eu, trecutul, cu mâinile pline
de lacrimi, de frunze, de flori.

—Intră, răspund cu un glas de jăratic,
intră, şoptesc, şi, arzând, mă renasc
într-un tărâm veninos şi sălbatic
de flăcări şi gheaţă de vreasc.

—Hei, gem, azvârlindu-mi năframa-n pârjol,
hei, cine pe-afar' încă-n noapte mă cheamă?
—Sunt dragostea ta de aramă,
cu torţe în mâini dau ocol.

—Intră, răspund cu o voce zbătută,
intră, şoptesc, şi foşnind mă preschimb
în mare, zeiască lăută,
numai mireasmă şi nimb.

—Hei, strig, lepădându-mi cuţitu-n genuni,
hei, cine-mi mai bate-n ferestrele goale?
—Suntem noi, întrebările tale,
în mâini cu frigări şi furtuni.

—Duceţi-vă dracului, urlu, mi-e silă...
Destul m-aţi străpuns până-acum.
Strig, blestemând, şi mă fac o movilă,
un munte de piatră şi fum.

PĂDURE

Grăi un paltin: leagăn m-aş vrea s-adorm un prunc.
Un carpen: jug m-aş face pe greabănul de junc.
Eu, ghioagă – zise cornul – cumplită şi temută.
Şi eu – şopti molidul – o galeşă lăută.

Rosti stejarul: vrea-m-aş copac întotdeauna,
să ţin în braţe raiul şi pe genunchi furtuna,
iar când prăpădul bardei pădurea mi-o colindă,
s-o fac la loc să crească din stele şi din ghindă.

27 februarie 1969

PEPENII

Ca nişte-albastre păsări grele, visând larg cearcăn de urcuşuri,
aşa cum dorm în câmpul pârgăi sub viul vipiei vârtej,
la subsuori cu flăcări aspre, s-ar smulge parcă din ţăruşuri,
dar cad din nou în somnul verii, prinşi cu pripoane tari de vrej.

Din râvna spre azurul rece întorşi la chingile agreste,
oftează-n soarele bucolic şi-n crunte resemnări se coc,
crânceni în georgice rubine, cu piei de guşteri mari pe ţeste
şi somptuoşi în coaceri dârze, în dulce iadul lor de foc...

În vrejul răsucirii mele, cu zvârcoliri şi năzuinţe,
mă sparg şi eu în flăcări aspre de întrebări şi germinez
şi, plin de taine şi de zboruri, ca lubeniţa de seminţe,
trosnesc în mâna ta, lumină, de-atâta pârg, de-atâta miez.

POARTA

Sunt ca o poartă maramureşeană,
cioplit din paltin sau din carpen greu...
Sub streaşină de şiţă pădureană,
mă-nchid şi mă deschid în raiul meu.

Un stâlp de foc în dreapta-mi stă credinţa,
Stâlp negru-n stânga deznădejdea-mi ştiu,
şi, între ei, mi-am răstignit fiinţa,
sculptată poartă, prag înalt să fiu...

Şi astfel, ca-ntre-un înger de lumină
şi-un diavol încrustat în stâlpul dur,
împărătească, poarta mea suspină
şi sângeră-ntre beznă şi azur.

PORUMBEII

„Le poète est semblable au prince des nuées..."
Baudelaire: L'albatros

Adesea de pe punte descind corăbierii
ce-au înfruntat talazul, muşcând din uragan,
prin porturi legănate de-aroma primăverii,
sub largi fosforescenţe de cer mediteran.

Cu-obrajii arşi de sarea marinelor săruturi,
trag, bombănind, din pipe şi trec, ursuzi, pe chei.
Atunci, năframe albe ce flutură saluturi,
din zbor le cad-nainte seninii porumbei.

Le ciugule din palme, cu primăvara-n pene,
sau bulgări mari de soare pe umerii lor vin,
şi dârjii lupi de mare surâd şi ei alene,
cu-obrajii arşi de spuma talazului salin...

Poeţii sunt hulubii ce zboară peste docuri
şi-ntâmpină prin porturi pe asprii mateloţi.
Cu aripi de lumină, cu primăvara-n ciocuri,
năframele lor albe îi fulguie pe toţi.

EPILOG

N-am să mai chem, înalte şi subţiri,
la dans diurn, pădurile virgine.
Amară, tamburina lunii pline
n-am s-o mai zornăi lângă vechi iubiri.

Nici apele n-am să le mai despoi
de limpedea lor rochie de mireasă,
şi piersicii cu umbră somnoroasă
n-am să-i mai scuţur, prieteni, peste voi.

N-am să mai fur comete, nici ereţi...
Plecaţi, zăpezi, nu vă mai cer hermina.
M-au obosit şi trânta cu lumina
şi umbletul desculţ printre tristeţi.

Din tâmpla stinsă şi din ochii seci
vor creşte spini, vor gâlgâi ulcioare...
Voi sta solemn şi trist ca o uitare
prin rafturi negre de biblioteci.

Între coperte vinete de fum
mi-or tremura grădinile bolnave.
Alăturea de tomuri mari şi grave
voi fi un biet şi rătăcit volum.

Dar când suave mâini vor scoate din
bătrânul raft volumul de poeme,
din paginile galbene de vreme
va fâlfâi un vis ca un suspin.

Şi-o lacrimă va pâlpâi încet,
şi ca o stea plăpândă se va zbate,
sub mâinile suave şi mirate
care-au deschis o carte de poet.

PRAGUL DE PIATRĂ

UŞILE

Am pierdut cheia de la alba-ncăpere.
Unde-am uitat-o? Prin ce unghere?
Năuntru erau întrebări şi petunii
şi coşul cu piersici al lunii.

Încerc uşa grea de la camera-albastră.
Nu aflu-mprejur nici cheie măiastră,
nu pot să deschid nici cu drugi de oţel
azurul cu aştri în el.

Cu pumnii lovesc în galbena uşă...
Era un incendiu? E numai cenuşă?
Prea multe aripi ai ars în odaie,
scrum a rămas ce-a fost vâlvătaie.

Cum să mai intru în cerul închis?
Cum să mai ard pân'la zbor, pân'la vis?
Nici cei mai dibaci lăcătuşi
nu-mi sparg ferecatele uşi...

O singură uşă nu are
grozave zăvoare.
Dar unde dă oare? Dar unde?
Întreb, nici un glas nu-mi răspunde..

octombrie 1972

ŞTIU CĂ SUNT LUT

Ştiu că sunt lut, dar nu ştiu cine
mi-a pus în piept albine stranii,
să-mi scoată mir din mărăcine,
din bălării, împărtăşanii.

Minunea mea se-ntâmplă, vie
din mofturi mici şi biete fleacuri...
Un colţ de-al meu e-o-mpărăţie,
o zi de-a mea răsfrânge veacuri.

De nu strâng mările în braţe,
prin câte-o baltă tot deretic
şi gheara mea tot stă să-nhaţe
din orice taină câte-un petic.

Şi dacă-ncălecat pe-o rază
ea nu mă urcă-n cer, încalte
de-o şchioapă-n aer tot cutează
peste coteţe să mă salte.

SALCIA

Dragostea ţi-o despleteşti, curată,
peste liniştile mele reci şi grave,
ca o salcie de vis cutremurată
peste-un iaz cu apele bolnave.

Mladele palpită ca o undă
sărutând, sfioase, somnul verde.
Bolta vrea c-un cearcăn să răspundă,
ci sub lintiţă inelul ei se pierde.

Salcia se pleacă, dar senină
apa-ncremeneşte fără viaţă.
În lichida-i, putredă lumină
tresărirea frunzelor îngheaţă.

Numai papura adie lin un scâncet,
când din fundul somnului acvatic
duhul nuferilor morţi se urcă lânced
ca un fum subţire şi molatic...

SECOL

Arhangheli căzuţi demult nu mai speră
Întoarceri în raiuri de fum.
Creştem cântece de retortă şi seră
şi flori de ciment şi de bitum.

Ne-au băut inima elevatoarele,
ne-au supt-o amperii şi volţii...
Viaţa, ne-o smulgem cu ghearele,
cerul, cu colţii.

Brazdele noastre miros a sânge
şi pâinea noastră-a măcel.
Din fiece stea, câte-un vârf de oţel
ca o baionetă ce-mpunge.

Fiece vorbă e o grenadă,
orice privire, fulmicoton.
Pândim pe Isus la colţuri de stradă
şi-l frângem pe cruci de beton.

Şi-n metropolele mereu fumegânde
femeile noastre nasc prunci
pentru prânzul avioanelor flămânde
şi setea închisorilor adânci.

1944

SILEX

Cu aripi fulgerate de furtună
şi răni închise sub cenuşa lor,
sunt vulturul care-a căzut din lună
şi-n piatră şi-a schimbat înaltul zbor.

Nears de foamea păsării măiastre
ce aştri ciuguleşte în eter,
încremenesc pe stâncile albastre
printre condorii poleiţi de cer –

O linişte de silex mă îmbracă
în platoşa-ncleştărilor ei reci –
Nemaiizbindu-mă de stele-n joacă,
mă încrustez tăcerilor de veci.

De setea de azur nu frig sub zale,
nu mă-nspăimântă râpile cu dinţi
şi-n asprele artere minerale
nu-mi clocotesc nici zbuciume fierbinţi.

Iar când, precum un trăsnet, sus, pe creastă,
mă spintecă-amintirile de foc,
în piatra mea, acuma tot mai castă,
din scrumul clipei mă încheg la loc.

iulie 1974

SINGURĂTATE

Faţă în faţă, singur, cu mine,
aş vrea să-l aud şi să-l văd pe oricine,
în afară de mine...

Crâncen, m-apropii de munte.
Aş râvni să mă-nfrunte,
să-mi rânjească în faţă,
dar în piatra semeaţă
săpat stă chipul meu sfânt.
Şi piscul eu sânt.

Mă plec peste munţi şi oceane.
Din fundul bătut în mărgeane
aş vrea să răsară un zeu.
Ci creşte din ape, mereu,
surâsul obrazului meu.

Mă rog de pădurea adâncă
să cânte, să buciume încă,
să geamă cu vântul în trântă.
Nu crengile, glasul meu cântă.
Pădurea, cu fruntea în mână,
numele meu îl îngână.

Pipăi metalele: au braţele mele.
Măi focule, zic, măi pui de lele,
arată-ţi privirile tale-n scântei.
Şi flăcările au ochii mei.

Învârte-te, schimbă-te, strig, tu, atom!
Ci el poartă umbrele mele de om,
fiece deget al meu
îi tresare-n nucleu...

Lună, de văluri dezbracă-te,
grăi-mi-ai cuvânt fără lacăte –
Ascult taina ei, dar în lună
tot paşii mei sună.

Să-l caut, încerc, peste tot,
pe marele vis Savaot.
Îl caut şi-l aflu-n bazalt,
cioplit după chipu-mi înalt,
sculptat de-al meu duh, ca din daltă...

Nu, nimeni în jur nu tresaltă,
nu, nici un alt duh nu creează...
Mi-e frică de mine, mi-e groază.
Sub pururi re-ntoarse destine,
pretutindeni mă-mpiedic de mine,
veşnic rotindu-mă axului meu...

Ah, numai eu, numai eu,
tragic, unic şi cumplit Dumnezeu!

1 februarie 1970

SALCÂMUL DE LÂNGĂ FÂNTÂNĂ

Își legăna peste fântână
omătul florilor, ușor.
Azi, stă uscat într-un picior.
Fântâna a murit pe-o rână.

Nici cumpăna în rugăciune,
nici bivoli lângă jgheabul scund.
A putrezit mocirla-n fund
cu mormoloci și spurcăciune.

De ani găleata nu mai scoate
din smârc nici molimă, nici clei;
ca un strigoi deasupra ei
salcâmul clănţăne din oase.

Dar jos în tainele amare
în care stele nu mai cad,
din bezna slutului ei iad
fântâna parcă iar tresare.

Şi-n moarte încă mai palpită
năluca de pe alt tărâm
a crengii albe de salcâm
cândva deasupra-i înflorită.

RECONSTITUIRE

Rămasă pe fotolii ca o brumă,
lumina stinsă-a fiecărui gest,
din fum se-ncheagă,-n ceaţă se consumă
şi se reface într-un braţ celest.

De pe covoare pasul ţi se-adună
şi de la glezne suie la genunchi,
îţi creşte coapsa ca un arc de lună
şi ca un templu limpedele trunchi.

Din şterse urme şi din vagi contururi,
cocor te-nalţ, corolă te deschid,
să iei lumină iar din clarobscururi,
cadenţe noi din umbra de pe zid...

Şi cum, aromitoare, caldă, moale,
te re-mplineşti ca dintru început,
tăcerea prinde forma gurii tale
şi buzele-mi striveşte c-un sărut.

18 martie 1969

PURIFICARE

Lui Constantin Bucescu

Nu mai aştept şi nu mai sper.
O mare linişte începe,
încovoiată ca un cer
deasupra neclintitei stepe.

Chiar amintirile-mi ascund
sub alge care le devoră,
cum marea-şi uită, jos, la fund,
scheletul navei fără proră.

Trecut, nici jinduri nu mai ard
c-un pâlpâit de flăcăruie.
E zdreanţă ultimul stindard,
moloz e fiece statuie...

Dar împăcarea, ca un mir,
îmi unge fruntea şi, pe gură,
ca un parfum de trandafir,
tăcerea-i cuminecătură.

În verde curcubeu înalt
se schimbă gheara de jivină.
Din prafu-a tot ce-a fost bazalt
îmi creşte-un cearcăn de lumină.

Şi când la apa Lethei merg
să-mi umplu amfora din mână,
c-un petec de azur îmi şterg
năluca scrisă pe ţărână.

NOAPTE DE DRAGOSTE

În noaptea asta păgână
luna e-un pântec de-aur;
câte-un luceafăr, viril ca un taur,
străpunge orice fântână.

Vântul aduce pofte campestre
şi caută culcuşuri de mire.
Pietrele uşi deschid şi ferestre,
intră, intră, iubire!...

Frunzele ard ca diamantele,
săruturi de flăcări le dau ocoluri,
ierburile, florile, plantele
toate sunt numai violuri.

Bivolii-n bălţi par negre mormane
de iad care fumegă-ntruna.
Aspre nechezuri lungi de cârlane
biciuie, biciuie luna.

Vulturi uriaşi de aramă
suind peste vârfuri de corn,
sus, printre zodii, dragostea-şi cheamă,
ciocnindu-şi aripa de Capricorn...

Noaptea respiră fără sfială
din toată carnea ei pârguită.
Pe iazuri, rămase în pielea goală,
nuferi cu sâni de zăpadă palpită.

Din stele cad şoapte învăpăiate
şi clipele par nesătule –
Taci. Duhul cel Mare cu candide scule
agrest şi silvestru străbate

împrăştiindu-şi peste morminte
şi-n tainele-n somn dezvelite
sămânţa de aur fierbinte
a Dragostei lui infinite...

Fără sfârşituri, fără-nceputuri,
braţe se-ntind, coapse dulci se descheie.
Înalţi pe sub raiul acestor săruturi
noi curgem pe Calea Lactee.

RĂZVRĂTIRE

Dogmă neclintită sub balanţă dreaptă,
poate-i rânduire sacră şi sublimă.
Cugetul meu însă, răzvrătit, aşteaptă
din adânc să iasă ca din iaz o ştimă.

Simetrii şi cercuri, ordine supremă,
le-ar schimba în vuiet greu de cataracte.
Piscurile mele de sub anatemă
le-ar muta în locul sferelor exacte.

Ar impune, lângă auroră, noaptea
densă în nelinişti, întrebări, sigilii.
Fără somn ar scoate, chiar şi-n ziua-a şaptea,
Tainele ca melcii leneşi din cochilii.

Lâncedelor linii le-or da curs de fluvii
şi-ar stârni cutremur în genuni rigide.
Cu oceane-n clocot şi cu mari diluvii
lacătele mute toate le-ar deschide.

Ar lăsa vulcanii să arunce jerbe,
munţii să se bată-n capete şi-n scuturi.
Peste reci banchize, irumpând, ar fierbe,
Moartea zdruncinând-o cu fierbinţi săruturi.

Şi în inerţie azvârlind obuze
şi smulgându-i pietrei fulgerul din pântec,
beznei i-ar da flăcări, încleştării, buze
şi tăcerii negre, goarne pentru cântec.

UMBRA DE FIER

Eu zac tolănit la picioarele mele,
ca iarba la poalele muntelui-nalt.
Călcam, dintr-un pas, vămi de fontă şi stele
şi-acum nici pe brânci nu mai salt.

De jos, îmi văd umbra crescând mai temută
şi-n timp ce-amorţesc parc-aud cum din trup
şi sânge, şi oase, şi duh mi se mută
în umbra de fier şi de mine se rup.

Pe lungi picioroange ea suie, stăpână,
cu trăsnete strânse în copci de oţel.
Sub tălpile ei trupu-mi moare pe-o rână,
visând paradisuri născute din el.

Şi umbra mea are aripi ca heruvii
şi braţele-i par două jerbe de foc.
Smulgând din ţâţâni evuri, pietre şi fluvii,
împinge şi clatină piscuri din loc.

Un văl de funingine ochii-mi astupă.
Prin gene o pierd, dar o simt tot mai sus
cum astrul mi-l sparge în pumni, ca pe-o cupă,
mari cioburi să-mi cadă pe putredu-apus.

Se-neacă zenitul – străveche triremă –
şi umbra zideşte în cer alt olimp.
În locul meu, fruntea-i gândeşte, supremă,
şi umerii săi cară lespezi de timp.

Adorm la picioarele umbrei rebele
şi-n somn sunt jivină cu labe şi bot...
Sus, umbra de fier, peste nopţile mele,
sfârmă lumini şi memorii, şi tot.

PRAGUL DE PIATRĂ

Nu-mi cresc pe umeri nici speranţe,
nici carnea deznădejdi nu-mi rup.
Mai port un vis ca nişte hanţe
ce mi s-au zdrenţuit pe trup.

Azi stau pe treapta mea de piatră,
ca o statuie-nalt şi drept,
s-ascult furtunile cum latră,
să-mi curgă soarele pe piept.

Dar cremenea e caldă încă
şi-n vârf palpită ne-ntrerupt,
arzând în taina ei adâncă,
precum un sânge dedesubt.

Îi curge-n vinele de rocă
o vlagă grea de minereu
şi vremea parcă n-o disloсă,
ci mi-o încrâncenă mereu...

De sus, de unde-mi urc statuia,
văd pârga şesului fecund
şi până-n piatră simt căţuia
miresmei rodului rotund.

Nu pizmuiesc şi nu mă doare
seninul bucuriei şes.
Din prag, între granit şi soare,
sorb zarea marelui cules.

Îmi deschid braţele din noapte,
din stânca aprigei statui,
şi, ca pe-un snop de grâne coapte,
cuprind la piept lumina lui.

MANUALE DE GEOGRAFIE

Am fi urcat cu ochii ere
pe Obi, Nil şi Amazon...
Iubeam în Cuba şi-n Azore,
puneam la pol un fanion.

Nicicând aici, mereu acolo,
spre-un cer din sud fosforescent,
cu Magellan şi Marco Polo
ne dezlipeam de continent.

Plecam cu – Amerigo Vespucci
sau către Lhassa şi Baikal.
Foi de trifoi cu semnul crucii
se răstigneau în manual.

Iar între Borneo şi China,
ascunsă tainic printre foi,
o buclă blondă ca lumina
călătorea în vis cu noi...

De mult v-am strâns de sub pupitre,
cărţi dragi şi cârlionţi bălai,
dar ne-aţi lăsat în piept elitre
şi-un zbor din Iava-n Paraguay.

Nu ştim de-aţi ars în fundul sobii
ori v-am vândut la anticari,
dar când şi când, pe Nil şi Obi
plecăm cu inimi de şcolari.

MOARTEA FILOSOFULUI

Înţeleptule, care-ai plecat din lume
încă mirosind a călimări,
frânt sub o boccea de întrebări,
prăfuit de tomuri şi volume.

Înţeleptule, care-ai murit azi-noapte,
unde, din ce straniu pom culegi
tainele virgine şi întregi
cu parfum zemos de fructe coapte?

Strângi mai multe-acum ori mai puţine?
Birui sau te-nving eternităţi?
Ochii văd mai limpezi ce le-arăţi
ori se-nchid ca nişte cărţi în tine?

Ţi-a căzut azurul la picioare
să se gudure ca un dulău?
S-au deschis fereşti şi uşi în hău
sau te-mpiedici numai de zăvoare?

Straşnica ta foame oare strânge
în flămânda palmă vreun răspuns?
Pasul tău pătruns în nepătruns
nu cumva se vrea din nou de sânge?

Nu cumva măruntele secunde
îţi întind din urmă braţe moi?
Nu cumva te cheamă înapoi
şi tu vrei, dar nu mai poţi răspunde?

Ori eşti liniştit şi, rupt de ceasul
şi de clipa care-n turn s-au stins,
poţi citi senin în necuprins
ce-ţi greşiră rigla şi compasul?

PĂRERI DE RĂU

„Nu câte-au fost îmi vin în minte, ci câte-ar fi putut să fie...”
Octavian Goga

Lungi arătări pe catalige,
păreri de rău vin peste noi
şi gheara lor ca de strigoi
în beregată ni se-nfige.

Ieri, singuri lepădam în ladă
frânturi de aripi şi de zbor,
nebănuind că umbra lor
o să ne-nhaţe ca pe-o pradă.

Ce mari sunt azi, când cresc postume!
Ieri, le zvârleam, c-un gest neghiob,
aici un petec, colo-un ciob,
şi-acuma vin să ne sugrume...

Dar şi mai crunt de beregată
părerile de rău ne prind,
nu pentru ce-am zdrobit, zâmbind,
ci pentru ce n-a fost vreodată.

Sub dragi nimicuri uriaşe
stăm gâtuiţi de mâini de fier,
dar ne-mplinirile de ieri
par încă şi mai ucigaşe.

Vechi umbre azi se fac torente,
vechi jinduri joagăre azi sunt...
Ce-a fost cândva un hârb mărunt
se umflă-n nopţi incandescente.

Ne perpelim – ţipari pe plite –
fripţi de fierbinţi căinţe toţi
sau zvârcoliţi ca nişte hoţi
în ştreangul celor ne-mplinite.

PONT-EUXIN

De mii de ani tu parcă dormi în mine,
Deşi îmi arzi sub ochi întâiaşi dată,
Ţărm nou, ţărm vechi, cu tresăriri virgine,
Cu taine dintr-o lume scufundată.

O, ţărm, unde mă tulbur de vedenii,
Şi unde freamăt ca o rugăciune,
Îţi port misteru-n sânge de milenii,
Ca umbra lunii scrisă pe genune.

De câte veacuri îţi cunosc popasul,
Că-n vis mi-aprinzi părelnice icoane,
De te măsor cu era, nu cu pasul,
prin negurile mele subterane.

Mi-a mai sunat în somn această mare?
Şi tu, ţărm trist, foşneai şi mai-nainte,
În mine, cel din bezne seculare,
De ce trupul nu-şi aduce-aminte?

Sau, poate, alt om plânse pe faleze,
În alt mileniu, sub aceleaşi stele,
Iar fruntea lui se scoală să viseze
în veacul meu şi-n visul frunţii mele...

În paşii mei de astăzi poate altul
Din evul său în evul meu se-ntoarnă,
Cum într-un val ce-şi spulberă cobaltul
Alt val, întors din larguri, se răstoarnă...

Cum, vreun străbun sub chipul meu învie?
Ori tot eu, cel apus în vechi destine,
Din moartea mea mă-ntorc şi din vecie,
Cu nou destin, cu cântec nou, la tine?

Nu ştiu, dar simt pe roca ta marină,
Vechi ţărm uitat şi regăsit prin eră,
Cum secolii de umeri se-anină
Ca nişte alge prinse de-o galeră...

Urcând solemne scări marmoreene,
Îşi sună marea larga ei foşnire.
Îngenuncheat sub astre dobrogene,
Sunt numai taină şi nemărginire.

1949

DIN CÂND ÎN CÂND

Din când în când, îmi frige-un jărăgai
adâncul cărnii mele-nveninate.
Aş tot urca, târâş, pe brânci, pe coate,
bolovănişu-ntoarcerii în rai.

Poate-am uitat, de mult, acolo, sus,
crâmpeie verzi din aripile mele,
de mi se face crâncen dor de stele
şi m-aş tot duce aprig drum nedus.

Poate-am lăsat, de mult, acolo-n cer
cenuşa feţei mele de-altădată,
poate că însăşi vocea mea uitată
în nopţi fierbinţi mă caută din cer...

Ca de-o mireasmă stranie mă-mbăt
de glasul meu rămas în alte ere
şi prind, o clipă, straşnică putere
să urc, pieptiş, în ceruri, îndărăt.

O clipă sui şi iar, căzând, mă fac
rostogolire moale şi afundă...
a fulgerat urcuşul o secundă,
şi carnea mea mă surpă iar în veac.

Atât de dulce-am învăţat să cad
şi-atât de greu şi rar mă-ntorc în sfere,
că-n ceruri rădăcina mea mă cere,
dar rodul meu întreg se coace-n iad.

PROMETEU

Legat de piatră, Chinul sfânt gemea.

Deasupra lui, ardeziile-amare
oftau şi ele şi scrâşneau din dinţi.
Sub el, la mii de picioare
de vaietul cărnii fierbinţi,
lumea lucea ca o mare
de uri şi dorinţi.

Marele plâns pironit
trecea în silex, intra în granit,
scobea ca o lungă dogoare
asprele lor mădulare.

Din zările toate
păsări de smoală
dădeau năvală
cârduri spurcate.
Veneau grămadă,
cu pliscuri lihnite de pradă,
cu gheare setoase
de hoit aburind de pe oase,
momite de calda bătaie
din vii măruntaie,
flămânde de sângele rănii,
negre jigănii...

Carnea urla, sus, pe blocuri,
greu ferecată,
şi se-mpărţea bucată cu bucată
cumplitelor ciocuri.

Gheara rupea,
pliscul rupea,
şi gresia se zvârcolea şi ea,
gemea...

Dar sus, peste piscul osândei,
negrele păsări de pradă
se făceau de zăpadă.

Că-ndată ce pliscul muşca
şi gheara rupea, hrăpăreaţă,
o zdreanţă de viaţă,
pajura rea şi haină
se schimba în lumină.

Hidosul ei ţipăt
se făcea aur tânăr şi sclipăt
şi cântecul îşi risipea în cer
mărgeanele din greu-i colier.

În lanţuri striga osânditul...
Se-nchinau piscul, granitul
şi cremenea şoptea în rugăciune:
minune, minune!

Sub el, la mii de picioare,
lumea fierbea ca o mare.
Şi dacă privea către piscul grozav
vedea numai zboruri de soare,
strângea numai cântec suav.

Ea n-auzea vaietul groaznic,
urletul cruntei osânde,
nu vedea crâncenul praznic
al negrelor pliscuri flămânde,
nici măruntaiele rupte
pe gresii abrupte,
nici veşnica rană
dându-se hrană
pentru schimbarea-n lumină.

Zărea numai slava virgină,
triumfătoare
de cântec şi bulgări de soare.

Şi pajuri ciuguleau înainte,
şi zgura lor se făcea
argint şi cristal, şi cuvinte.

Iar osânditul se tot dăruia
în zdrenţe de viaţă fierbinte,
trecând în azur, cu încetul...

Era poetul.

PHOENIX

Iar te-agăţi cu gheara de-o speranţă,
lutule al meu înveninat...
E de-ajuns să fâlfâie o zdreanţă,
că de-un petic iar te-ai aninat.

Câte turnuri nu s-au spart în tine,
dar sub praful lor nu te-ncovoi;
iei mereu mistria din ruine
şi din scrum zideşti pe schele noi.

Cât prăpăd, dar câte noi seminţe...
Câţi ereţi cu zborul împuşcat,
dar ce mare foame de credinţe,
desfrânată, de nevindecat.

Nici n-a prins o rană să se zvânte,
că iar frige pofta de-a lupta.
Arzi să bei alt cer din aripi frânte
şi alt zbor din prăbuşirea ta.

Lut al meu, molozul, praful, scama
nu-ţi scârbesc nici frângeri, nici căderi.
În adânc te zgâlţâie doar teama
că-ai putea cumva să nu mai speri,

că-ai putea să nu mai creşti noi pene
din tăciuni, din aşchii, din frânturi
şi că smârcu-n putreda lui lene
nici văzduh, nici aştri să nu furi...

Numai spaima asta te re-nvie
şi-ţi dă brânci prin hârburi să răzbaţi
şi cu-o dezmăţată lăcomie
zdrenţele nădejdii să le-nhaţi.

LAUDĂ SUFERINŢEI

Suferinţă, spune
cum să mi te cânt?
Ţi-e urcuşul sfânt
ca o rugăciune...

Lauda-i săracă,
imnul prea plăpând...
Vârful tău arzând
cerul ţi-l îmbracă.
Mi-e prea aspru graiul,
versu-i de asfalt...
Piscul tău înalt
îl sfinţeşte Raiul.

Dincolo de-amiază
şi de-amurgul sur,
doar omătul pur
larg te luminează.
Jos rămân jugaştrii,
târâtorii jnepi...
Unde tu începi
şoimii sunt albaştri.

Culmile alpine
ţi le urc pe brânci,
printre colţi de stânci
las paşii din mine.

Tânără zăpadă,
alb şi sfânt Negoi,
vechiul sterp noroi
lasă-mi-l să cadă...
Vreau pe creastă pură
limpezit să fiu:
bulgăr străveziu
desfăcut de zgură.

Sus, aştept sărutul
fragedului cer.
Nici un conifer
nu-mi umbreşte lutul.
Mlaştini, humă, zdrenţe
lepădai prin văi...
Pe nămeţii tăi
capăt transparenţe.

Prin toată făptura
văd ca printr-un geam.
Raiul ca un ram
tămâindu-mi gura.
Piscul tău tresaltă,
suferinţa mea,
cerul tău îmi vrea
rana mea înaltă.

Aurora-ţi vastă
mă cuprinde-n jar,
ard ca un gheţar
sus, pe marea creastă...

Singur întru toate,
tragic împărat,
intru-nsângerat
în Eternitate.

CAVALCADĂ

În tunet lung de mare trapăt,
pe-armăsari de-aramă grea,
gonind să-nvingă pân'la capăt,
înalţi, cu pumnul pe prăsea,
atâţia trec şi râd că şchioapăt
în urma lor, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Galopul lor înghite poşte,
potcoava sparge cremenea
ori scoală smârcul să mă-mproaşte
cu smoala-i putredă şi rea,
că m-au lăsat cu zeci de poşte
în urma lor, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Nu-i poticneşte-n drum nici sete,
nici răni nu-şi spală la cişmea,
nici munţii nu le stau perete...
Eu cad în fiece vâlcea,
las zdrenţe-n fiece scaiete,
julit, mă urc pe gloaba mea
şi plec, din nou, pe gloaba mea.

Dar cum fug cetele buimace
spre nicăieri, spre nimenea,
se-nfundă goana în băltoace
şi pică unul, frânt din şa...
Pe lângă şanţu-n care zace,
eu trec la pas, pe gloaba mea,
în urma lor, pe gloaba mea.

Apoi, pe rând încep să cadă,
le sună zaua-a tinichea...
Eu n-am nici zale, n-am nici spadă,
dar cred într-un crâmpei de stea,
şi-n timp ce corbii vin să-i roadă,
leg altă rană c-o basma
şi trec încet pe gloaba mea,

'naintea lor, pe gloaba mea.

RUGINA

Am lepădat armura, să nu-mi fie
ruşine că o port şi-n noul veac,
să-mi zacă sub rugină-n panoplie,
aşa cum numai hârburile zac.

Feritu-m-a, în alte vremi, de săbii,
de suliţe grozave şi săgeţi.
Sperietoare, astăzi, pentru vrăbii,
mi-o spânzur, uneori, printre scaieţi.

În locul ei am fruntea drept armură,
iar sufletul mi-e spadă-nfiptă-n cer.
Le-aş vrea pe-o nicovală şi mai pură
bătute-ntr-un albastru-atelier.

Cutreier mari păduri cu diamante,
încălecat pe-un roib de aprig duh.
Râzând de fierul lănciilor boante,
pe aripi spintec neguri şi văzduh.

Şi de-mi bat joc de chivăra mea spartă,
pe cap cununi de astre-mi pun acum.
Nu paloş cingătoarea încă-mi poartă,
ci chei de flăcări pentru uşi de fum.

Cu tâmpla ca o platoşă de aur
să-nving mă strădui spaţiu orb şi timp,
dar nu mă apără de-un corn de taur
şi talpa nu-mi păzeşte când mi-o-nghimp.

Cu sufletul meu, spadă sclipitoare,
minunile şi tainele despic,
bicisnic însă e sub tot ce-l doare
şi-l frânge orice fir de borangic.

Cămaşa mea de-aramă primitivă
o uit, din perimetrul unui cerc.
Mi-s apele şi munţii împotrivă,
eu, sus, pe harfe pasul mi-l încerc.

Înfăşurat în mantie de raze
sau îmbrăcat în zale de scântei,
mă-nsângeră nelinişti, voci şi fraze,
şi, roi de viespi, mă otrăvesc idei.

Cumplită sete cu nimic nu-mi măsuri,
că nu mi-o potolesc la nici un jgheab,
ci poticnit în putrede mătăsuri
mi se destramă straiul mult prea slab.

Prin coiful de azur mă-mpung tăunii,
când lupii vin, nu-i văd cu ochii-mi sterpi.
Nevolnic, eu, biruitorul lunii,
mă tem de umbre, mă-nspăimânt de şerpi.

Mi-aş scoate de sub ceaţa epidermii
armura verde, scutul cu blazon...
De ce le-a ros rugina, de ce viermii
mi-au zdrenţuit ascunsul gonfalon?

9 iunie 1970

VÂNĂTOARE

Pândii cu arcul timpul, în pădure.
Avea şi coarne, şi zvâcniri de cerb,
luând când pasul apelor uşure,
când moliciunea leneşelor ierbi.

Mi-am asmuţit ogarii pentru a-l prinde,
prin stejăriş ori după câte-un ciot.
Rar, lângă tău stătea să se oglinde,
în rouă scufundându-şi lungul bot.

Se-nverşunase haita să-l răstoarne,
schelălăiau toţi câinii ca nebuni.
Însângeraţi şi sfâşiaţi de coarne,
cădeau ogarii mei prin văgăuni.

Nevolnic arc, bicisnică săgeată,
nicicum nu nimerea în ţintă drept,
ci se-ntorcea, vuind, şi-n beregată
părea că mă străpunge sau în piept.

Mi-am risipit săgeţile, iar câinii
zăceau pe labe-n urmă mult rămaşi.
Îmi tremura cuţitu-n febra mâinii
şi-mi tremurau şi istoviţii paşi.

Deodată, într-o peşteră din stâncă
se-ascunse umbra cerbului meu pur.
L-adulmecam ca pe-o nălucă, încă
vrând steaua de pe frunte să i-o fur.

Nopţi lungi am bâjbâit sub recea boltă,
în geruri mari de cremene şi veac...
Şi-am izbucnit în lacrimi de revoltă,
simţind că-n stei de piatră mă prefac.

ZIUA-N ORAŞ PĂDURILE

Şi, dezbrăcându-şi făpturile
de zdrenţele smulse de ploi,
ziua-n oraş vin pădurile
cu sânii şi umerii goi.

Cine le spuse: despoaie-te,
sălbatic stejar, brad trufaş?
Ziua pădurile-s vaiete
şi muntele geme-n oraş.

Muşcă, rup straşnic rândelele
din crâncenii arbori răpuşi...
Nu se mai leagănă stelele
în scaune, praguri şi uşi.

Dar noaptea cântă odăile,
foşnesc imnuri verzi de copac,
frunze-şi aprind vâlvătăile
şi uşile muguri se fac.

Scorburi în inima pragului
ascund vietăţi de mărgean,
fâlfâie sufletul fagului
şi fug brazii-nalţi prin tavan.

Mierlele zboară, măiestrele;
prin scaune ramuri răsar,
tremură toate ferestrele
şi urcă pe scări de cleştar.

1971

CIRCUIT

De întrebările fecunde,
de dulcele, grozavul rug,
ascunde-m-aş, nu m-aş ascunde,
fugire-aş şi n-aş vrea să fug.

Veninul tainelor l-aş stoarce,
aş vrea să-l sec şi să nu-l sec...
Întoarce-m-aş, nu m-aş întoarce,
plecare-aş şi n-aş vrea să plec.

Vreau veşnicii să mă răzbune,
când moartea-mi dă mereu ocol.
M-ascund în clipă, de genune,
de groaza clipei fug în gol.

De umbre şi năluci mă lapăd,
să caut tristul lor condur,
şi muşc, cu foame, de la capăt,
din flăcări negre şi azur!

DOR

La Tismana-ntr-o grădină,
sub un zarzăr la Horez,
mi-a prins dorul rădăcină,
frunze limpezi de lumină,
peste el să lăcrimez.

Mult aş vrea să-l iau cu mine
şi să-l port în lume fulg...
Rădăcinile-l ţin bine,
tari şi grele, şi haine,
când mă strădui să mi-l smulg.

Mult aş vrea să-l duc în tindă
şi să-l culc pe perna mea.
Ramurile-i trec de grindă,
să se-atingă, să se-aprindă
sus, de cea mai-naltă stea.

cât mă zbat şi-ncerc întruna,
nu-l pot rupe din pământ.
Nu mi-l frânge nici furtuna,
ardă-l soare, bată-l luna,
auri-l-ar cerul sfânt.

Numai frunzele suspină,
când în preajmă-ngenunchez
dar el arde pe tulpină,
la Tismana-ntr-o grădină,
sub un zarzăr la Horez.

DORUL MEU CU TUNET MARE

Dorul meu cu tunet mare
se cuvine pus în fiare,
prins cu lanţuri şi cu funii
sus, pe stâncile furtunii.

Cine-o clipă mi-l sloboade
vrea pământu-ntreg să-l prade.
Cine-o clipă mi-l dezleagă
vrea să ardă lumea-ntreagă.

NUFERI

Noi stăm cu ochii duşi pe unde,
pe linişti fără de răspuns,
pe nuferi cu-ntrebări rotunde
de necuprins, de nepătruns.

Ce-i mai frumos şi cast în baltă
se-nalţă din nămol, din fund,
şi-n leneşe candori tresaltă
pe taine care nu răspund.

Ce lacrimi ard la suprafaţă
cu rădăcinile-n noroi?
Ce vieţi plâng dincolo de viaţă,
cu ochi de dincolo de noi?

Sau, poate, zac în fund morminte
şi iazul candele-a aprins,
să stea de veghe tainei sfinte
de nepătruns, de necuprins...

Privim şi tu, şi eu în ape
tăcuţi, obraz lângă obraz,
şi-un cer din iaz în noi încape
şi-un plâns din noi încape-n iaz.

ZICEAM

Ziceam: Daţi-mi dalta, barosul,
să-mi taie cătuşele, fierul,
flămândul din mine, setosul,
să-ncalece noaptea şi cerul.

Strigam: Dărâmaţi-mi pereţii
şi spargeţi-mi poartă şi vreme,
să pipăi, să văd miezul ceţii,
s-aud paşii Umbrei supreme...

Şi lanţul plesneşte pe glezne
şi tunet e zidu-n cădere.
Se sfâşie pietre şi bezne,
în crâncena lor despuiere.

Şi toate sunt crude şi goale,
şi Taina de foc îşi descheie
mătasea ei grea din paftale,
precum un trup alb de femeie.

Ci doare, cumplit, pipăitul,
îmi sângeră văzul sub geană
şi-auzul şi-nvârte cuţitul
în cugetul meu, ca-ntr-o rană.

Lumina e bici, vijelie
de flăcări, pădure de ace,
şi gândul, ce şoim vrea să fie,
se-ntoarce, biet pui, în găoace.

Şi ochii, treziţi să pătrundă
tărâmuri ce n-au mărginire,
ca fripţi se grăbesc să se-ascundă,
fugind înapoi în orbire.

Mă-neacă, mă arde oceanul
minunii, ca plumbu-n cuptoare,
şi zic: Daţi-mi iarăşi ciocanul,
să-mi bat lanţuri noi la picioare.

Şi strig: Am privirile arse,
răpuse cad jos ca ereţii.
Zidiţi-mi aripile-ntoarse
şi-mi puneţi la loc toţi pereţii.

22 iulie 1970

PUTERNICE SUNTEŢI

Puternice sunteţi, pădurilor,
zmeoaicelor, răsuciturilor.
Puternice sunteţi, torentelor,
zbârlitelor, incandescentelor.
Puternici sunteţi voi, munţilor,
ne-nduplecaţilor, cruntilor.

Vă-ncărcaţi cu vântoasele,
le frângeţi furtunilor oasele;
dar n-auziţi cum, la pândă,
moartea scânceşte, flămândă.
N-o vedeţi cum se gudură,
n-o bănuiţi cum se bucură,
când asprele coame vă scutură.

Puternice sunteţi, puhoaielor,
pădurilor negre, vâlvoaielor,
în voi nu frige, crâncenă stemă,
clipa supremă.
Puternică eşti, stâncă cu zimţi,
lunecă moartea, n-o simţi...

Ci eu sunt mai puternic ca voi,
pădurilor, apelor, munţilor goi.
Învârtoşesc glasul: îmi răspund zările.
Lungesc un braţ: ajunge în cer.
Implânt privirea: străpunge infinitul
şi pururea treaz
simt moartea că-mi suflă-n obraz.
O pipăi, o ştiu
în glasul meu viu,
în frunze, în trepte, în muguri,
în glorii de-azur sau pe ruguri,
în cântecul meu fără ţărm,
în câte le cresc sau le sfărm...

Puternice sunteţi, cumetrelor,
pădurilor, apelor, pietrelor.
Dar eu, mai puternic ca munţii,
port moartea sub cremenea frunţii.
Mai viu ca vâltorile,
ştiu noaptea, dar cânt aurorile,
mai tare ca trunchiul de carpen
calc moartea în drum ca pe-un şarpe,
o simt, zvârcolită, sub tălpile-mi grele,
dar urc până-n stele.

Cu tâmpla culcată pe ele,
ca pe sânii iubitei,
cu braţul proptit pe secolul meu
ca pe-un dur minereu,
merg înainte mereu.

Mereu înainte,
făr-a privi înapoi la morminte,
mereu înainte,
viteaz şi fierbinte.

CREANGA DE AUR

De mult nu-mi stă frunză pe lemnele seci.
Demult suciturile mele uscate
scot gheare din noduri şi gheare din cioate,
cerşind parcă milă cotitei poteci.

De mult spânzur umbre, de mult sun a vreasc...
Dar, uneori, noaptea, când vântul se roagă,
când luna îmi mişcă năluca oloagă
şi-n crengi deznădejdea spre ceruri mi-o casc,

sub coajă aud tresăriri ce mă dor
şi-o lacrimă caldă mă frige-n tulpină,
urcând ciunticurilor strâmbe lumină,
şi-n vechi putregaiuri cutremur uşor.

Atunci luna pune adânci moliciuni
şi vântu-ngenunche-n trifoi şi-n ţintaur.
Din mine atunci creşte-o creangă de aur,
arzând printre boante şi reci uscăciuni.

O creangă de aur se-aprinde, târziu,
la ceasul când paşii nu-ncearcă să treacă,
şi creanga deasupra potecii se pleacă,
la ceasul când ochii n-o cer şi n-o ştiu.

Crâmpeie de fulgere mugurii par
şi fiece frunză o flacără pare
şi creanga de foc, zbuciumată chemare,
zbârlită podoabă pe trunchiul amar.

Şi-n noapte zvâcnind din copacul meu sec,
zadarnic aşteaptă, zadarnic străluce,
la ceasul când pofte cărarea n-aduce,
la ceasul când paşii nu ştiu şi nu trec...

În zori, luna fuge pe vântul vâlvoi
şi creanga de aur, vremelnic aprinsă,
de paşi neştiută, de ochi necuprinsă,
se trage, c-un geamăt, în trunchi, înapoi.

Şi iar nu-mi stă frunza pe lemnele seci
şi iar suciturile mele uscate
scot gheare din noduri şi gheare din cioate,
cerşind parcă milă cotitei poteci.

Şi paşii trec ziua şi ochii socot:
—ar fi să tăiem uscăciunea schiloadă...
Iar eu sun a vreasc şi nu-i nimeni să vadă
ce stranie creangă îmi creşte din ciot.

ŢAPUL SĂLBATIC

L-am întâlnit în râpa de sub cruce,
zbârlit de pândă, cu pădurea-n nări.
Era frumos ca piscul când străluce
şi tânăr cum e vântul beat de zări.

Când fremăta, din creştet, ca gorunii,
când împietrea ca ţancul de granit.
Punând sfinţenie sălbăticiunii
soarele-i sta-ntre coarne poticnit.

Sub gresii aspre, ochii lui, o clipă,
s-au duşmănit fierbinţi cu ochii mei,
în vârfuri de cuţite care ţipă
şi-n crâncene amnare cu scântei.

Opriţi în loc, o clipă, faţă-n faţă,
ne-am fulgerat, năpraznici şi vrăjmaşi.
Îl căutasem parcă de o viaţă
şi-acum ţâşnea din flacări la doi paşi.

Ca prins în rădăcini, cu pumnii ţepeni,
n-am tras nici plumbi, nici n-am sucit jungher.
Pe repezişul cremenii cu jnepeni
jivina mea s-a năpustit în cer.

Zadarnic pipăiam, apoi, zănatic,
şi ţeava rece şi-ngheţat tăiş
peste năluca ţapului sălbatic
se-ntunecau şi rai, şi povârniş...

De-atunci îl caut – de un veac? de câte? –
stârnit şi fript să dibui urme noi.
Din creastă pietre cad să mă-ntărâte,
în colţii lor mă tai şi mă jupoi.

Târât prin ţancuri, sfâşiat ca-n cuie
sânger, blestem şi turb de pofta lui.
Mi se năzare-n fundul râpii – nu e,
îl văd pe culme, – nici acolo nu-i...

Împuşc, să-mi treacă ciuda, vulpi betege,
câte-un cocoş bătrân sau câte-un lup,
ci mâna ce-i ucide nu-i culege,
numai minunea lui îmi arde-n trup.

Nu sudui c-am să-l caut înc-o viaţă
şi nu de trudă ochii fripţi mă dor,
dar că am stat, o clipă, faţă-n faţă
şi n-am ştiut atunci să mi-l dobor.

CIMITIRUL ORAŞULUI

Sâmbăta, vin câteva babe
punând lumini, plivind urzici.
Lespezi domestice pe labe
pasc timpul năpădit de-aici.

Ce simetrii pe-alei egale,
ce geometrie de scaieţi
şi ce dreptunghiuri vegetale
peste zarafi, peste poeţi.

Bunicii tac sub iarba goală,
lângă nepoţi pe care, ieri,
i-au dus de mână-ncet la şcoală
ori i-au culcat în mângâieri.

Ici-colo, poate dorm săruturi
ce nu s-au dăruit nicicum
şi mâini ce-au fâlfâit saluturi
şi ochi ce n-au zâmbit pe drum.

Spre seară, trec cu gesturi lente
arhangheli învoiţi din cer,
miraţi că-şi văd pe monumente
un chip de marmură sever.

Şi zilnic intră altă cruce
şi alt bunic purtat la pas,
el plâns de noi că-n lut se duce,
noi plânşi de el că am rămas.

ADU-MI MÂRŢOAGA DIN GRAJD

Adu-mi mârţoaga din grajd, veche slugă.
Ţesală-i, ţesală-i părul ei rar,
şi, roasă de-o vezi de răpciugă,
pune-i sub bot o căldare cu jar.

Să ronţăie-azur, nu ovăz din desagă:
poate-i mijesc noi aripi cereşti,
poate s-o face alt roib din mârţoagă,
superb armăsar ca-n poveşti.

Pe el, cavalcada grozavă
să-mi fâlfâie-al mantiei fald;
o perie-n vânt şi să-mi crească dumbravă,
credinţe cu crengi de smarald.

Şi piepteni de-arunc de pe cal, să-mi răsară
speranţe ca munţii înfipţi în abis;
de lepăd o cârjă uşoară,
o punte de flăcări să-mi stea peste vis.

Iar dacă n-o fi să-i fulgere-n coamă
soarele viu şi văzduhul pe şa,
nici să nu-mi urce-ndărăt munţi de-aramă
şi-n faţă podeţul cu-un capăt pe-o stea,

argate, dă-mi iar înapoi neagra gloabă,
umple-i şi ieslea cu spini din belşug,
şi foc dându-i grajdului şubred în grabă,
din iesle şi cal fă-mi un rug.

Călimăneşti, septembrie 1969

ATÂTA ŞTIU

Nălucile, adesea,-nhăţându-mă de gât,
prin mărăcini sălbatici şi pietre m-au târât.
Mi-am jupuit genunchii, mi-am sfâşiat veşminte...
Atâta ştiu să facă aducerile-aminte.

Iubirile albastre m-au căţărat pe stânci,
m-au ars pe rug de stele şi-n noapte mi-au dat brânci,
împrăştiindu-mi scrumul înmiresmat de astre...
Atâta ştiu să facă superbele dezastre.

Căinţele, şi ele, pândind la cotituri,
cu lupii şi mistreţii m-au dus în mari păduri,
să mormăi şi să urlu prin scorburi şi bârloage...
Atâta ştiu să facă mustrările oloage.

1968

TRIPTIC MOLIERESC

MONSIEUR JOURDAIN

Vreau nobile veşminte. Chemaţi-mi croitorii
Să-mi coasă la costumul de mare şambelan
Pe-o mânecă un munte, pe alta un ocean
Şi pe albaştrii umeri, în zbor înalt, cocorii.

Din veşnica-ntrebare să-mi facă o eşarfă
Şi de găsesc răspunsuri în vastu-atelier
Din ele să-mi croiască mătasea la rever,
Ca să-mi vibreze haina de gală ca o harfă.

Inveţe-mă şi limba Luminăţiei sale;
Buni dascăli să-mi arate cum trebuie să rup
Vechi zdrenţe de pe vorbe, cioplindu-le alt trup,
Pentru-a umbla solemne ori strălucind în zale.

Iar altele respire, ca îngerii, prin piele,
Subţire ca zefirul, ca sunetul de crin,
Să nu ştii dacă foşnet, mireasmă, umbră vin
Din carnea lor virgină sau fulguie din stele.

Poftiţi-mi şi maeştrii experţi în reverenţe...
Voi încerca noi dansuri pe vârfuri de păduri,
Schiţându-mi menuetul, în gravii mei conduri,
Pe îndoieli, dar pura gavotă, pe esenţe.

Cadenţa elegantă aşa o să mă-nveţe
Să joc de pe nelinişti pe certitudini mari,
În ochi cu două lacrimi ca doi luceferi clari
Şi doar în colţul gurii c-un zâmbet de nobleţe...

13 iunie 1971

HARPAGON

De lotri cu topoare, de târfe cu ocheade
Ori pezevenghi cu pizma la brâu ca un cuţit,
Feritu-mi-am comoara-ngropând-o-n asfinţit
Şi-am auzit pământul deasupra ei cum cade.

Strai jerpelit de stele, aşa mi-era veşmântul,
Din turta dulce-a lunii ciupeam sărac ospăţ,
Dar crâncena iubire, superbul meu dezmăţ,
Sta-n sipetul pe care l-acoperea pământul.

Şi dacă eu, zgârcitul, purtam soioase hanţe,
Acolo-n fundul tainei, în ascunzişul cald,
Dormeau argint şi aur, safir lângă smarald:
Încredere, candoare, mari zboruri şi speranţe.

Doar în puterea nopţii, ca un strigoi lunatic
Îmi dezmierdam secretul cu-nfrigurate mâini:
Tâlhari, turbate curve, am patruzeci de câini
Comoara să-mi păzească în raiul ei sălbatic...

Şi nu veniră hoţii prin ceţuri, nici prin bezne,
Nici cu securi grozave, junghere sau măciuci
Se furişară anii, încet, pe sub uluci,
Şi se-afundară-n groapa comorii pân'la glezne.

Apoi până la umeri, pe urmă pân'la stele,
Să nu mai aflu sipet în colţul ros de ploi,
Ci pulbere, mocirlă, rugină şi noroi,
Spărturi de pietre scumpe şi negre tinichele.

23 iunie 1971

TARTUFFE

Pipăi legănarea cupei luminate
Unde-şi arde smirna crinul diafan.
Mâna mea şopteşte: Câtă puritate!
Glasul meu răspunde: Simplu bolovan.

Ochii mei încearcă verdea înălţime,
Să-i răpească tainei lacăte şi chei.
Murmură privirea: Câtă limpezime!
Fruntea zice: Piatră. Peşteră de stei.

Din azur în mine cad ciudate strune,
Parc-ar fi lăută lanţul greu din trup –
Cântecul luminii e (urechea spune),
Tâmpla râde: Stepă. Urlete de lup.

Ţărm uitat, spin dulce, tulbure ispită,
Mă-nfioară boare de-aştri neculeşi.
E parfum de aur – nările palpită –
Limba scuipă: Duhnet de mormânt şi leş.

Mâna, – auzul, ochii, nările, zadarnic
Pipăie, ascultă, văd, arome sorb...
Frâng aripi sub talpă şi, zâmbind făţarnic,
Vierme-i spun miresmei şi zăpezii corb...

Port sutană groasă, în urechi bag ceară,
Leg, pe chip, o cârpă neagră când mă scol,
Ochii nu mi-i ardă soarele de-afară,
Carnea nu mi-o frigă Adevărul gol...

20 iunie 1971

SOLDAŢII LUI BONAPARTE

Acolo, la Acropole,* departe,
unde nu se mai vede mormânt
şi cerul întinde stindarde
şi pomii par trâmbiţe-n vânt,
soldaţii lui Bonaparte
tresar în pământ:

Hei, grenadierilor cu puştile-n stele
şi cu azur pe ledunci,
caporarilor sfârtecaţi de ghiulele,
gorniştilor orbi, toboşarilor ciungi,

ce mugete crunte frământă câmpia?
Ce tunet grozav de oţel?
Poate la pod s-a-ncins iar bătălia
şi Bonaparte ne cheamă la el...

O clipă, momiţi de cumplitele larme,
schilozii din lut s-ar găti de război:
Ah, grenadierilor, nu-i zangăt de arme,
expresul de cinci a trecut peste noi.

Adânc, de sub pietre, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldaţii lui Bonaparte
ascultă, oftează şi tac.

Acolo, sub piramide, departe,
unde nu se mai ştie mormânt
şi cerul atârnă greu de brocarte
în apele Nilului sfânt,
soldaţii lui Bonaparte
se răsucesc în pământ:

Necesitate de ritm sau involuntară eroare de memorie: în realitate trebuie să fie vorba de Arcole, localitatea unde, între 15 – 17 noiembrie 1796, Bonaparte a obţinut o strălucită victorie. (n.red.)

Hei, grenadierilor, cu chivere-n stele
şi cu văzduh pe ledunci,
caporalilor schilodiţi de ghiulele,
gorniştilor orbi, toboşarilor ciungi,

cutremure mişcă nisipuri toride
şi trăsnete scoală deşertul de foc.
Lupta re-ncepe la piramide
şi Bonaparte ne cheamă la loc...

O clipă, schilozii cu braţele rupte
s-ar ridica de sub dunele moi:
Ah, grenadierilor, nu-i vuiet de lupte,
domnii-arheologi sapă sus, peste noi.

Adânc, de sub dune, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldaţii lui Bonaparte
ascultă, oftează şi tac.

Acolo, la Iena, departe,
unde nu se mai află mormânt
şi cerul inele împarte
şi viaţa-i mireasmă şi cânt,
soldaţii lui Bonaparte
se zvârcolesc în pământ:

Hei, grenadierilor cu raniţe-n stele
şi veşnicii pe ledunci,
caporalilor retezaţi de ghiulele,
gorniştilor orbi, toboşarilor ciungi,

uruie gloria sus pe chesoane
şi tună deasupră-ne crâncene roţi.
Bubuie tunuri şi fierb uragane
şi Împăratul ne cheamă pe toţi...

O clipă, schilozii din lut, sfârtecaţii,
se zbat să alerge la lupte-napoi:
ah, grenadierilor, nu se bat împăraţii,
tribunele-aclamă un match peste noi.

Adânc, de sub iarbă, din moarte,
din pulberea lor fără veac,
soldaţii lui Bonaparte
ascultă, oftează şi tac.

1950

POSTFAŢĂ

Poate că titlul acestei culegeri este întrucâtva înşelător, deoarece cele trei culegeri din urmă ale poetului, aşa cum singur le pregătise pentru tipar – însă nu într-o formă definitivă, – ocupă un arc de timp de aproape şapte ani, cu excepţia unor poeme încă şi mai vechi, ce şi-au aflat locul în vreunul din respectivele cicluri.

Şapte ani însumează o durată biblică, desigur, dar şi o perioadă de viaţă foarte caracterizată, mai cu seamă când încheie o existenţă. Şi, esenţial, când această încheiere este întrevăzută de artist, ba chiar cuprinsă în meditaţia sa lirică, între polii acceptării şi ai revoltei. Vitalist, ca structură, poetul şi-a pus în faţă, adesea, oglinda morţii, încă din operele de tinereţe şi, cu necesitate, apoi, în cele de maturitate, când cumplite împrejurări l-au silit să o facă. Dar, pe atunci, extincţia era doar un accident, fie el şi provocat. La senectute, moartea devine un creditor lipsit de răbdare...

Dramatismul – şi poate mai potrivit ar fi termenul de tragism – vieţii lui Radu Gyr, anii îndelungaţi de recluziune cu permanenta ameninţare a exterminării, ni se revelează în halucinantele sale poeme şi balade de temniţă, de front, cu dimensiunile imediate ale terorii, omeneşte simţite şi înfruntate. Dar şi în perspectiva de bilanţ, testamentară, din perioada de după revenirea acasă, termenul de eliberare având a fi folosit cu restricţiile de rigoare. Eroii de epopee vizitează infernul şi revin pe pământ – dar numai o dată. Ulise se reîntoarce în Ithaca după un noian de timp, însă de acolo nu va mai fi smuls. Unui poet i se întâmplă totuşi să-şi afle Ithaca şi s-o piardă în mai multe rânduri, adică să trăiască mai multe vieţi, fără ca între timp să se reîncarneze. Şi, revăzându-şi existenţa, şi fabuloasă şi frustrată în acelaşi timp, să-i găsească firul de continuitate numai prin

poezie. În *Vioara din pod*, bardul va evoca oameni şi locuri ale tinereţii, în *Cuprindere*, de asemenea, dar va şi recupera mitul, legenda cotidiană, mirajul, ceea ce s-ar fi putut întâmpla şi nu s-a petrecut, în *Pragul de piatră*, visul va deveni predominant, cu evadările sale în timp şi spaţiu, compensative, dacă nu mântuitoare.

Lirică de constatare, de consemnare până la un punct, de supunere în faţa Timpului imanent, de joc al oglinzilor, până acolo, încât bunicul cel dus este însuşi poetul şi, în parte, fiecare personaj rechemat din moarte, precum lăutarul („În colţ, pe harfa lui de raze/ păianjenul a pus un punct/ plecării fără flori şi fraze/ a lăutarului defunct.") anonim. Iar o vioară are în pod chiar copilăria bardului! Încorporarea personajelor, de altminteri, luarea în posesie a unor locuri şi privelişti, act poetic tipic în majestatea gestului romantic, ni-l arată pe Radu Gyr revenit la uneltele sale dintâi, la corporalitatea sa lirică iniţială. Numai că la capătul vremii şi, ca să spunem aşa, după bătălie. Între poemele de front ale lui Radu Gyr, baladele din temniţă şi creaţia sa „târzie", epoci s-au scurs, transformându-l pe poet în supravieţuitor şi cronicar, în judecător şi împricinat la propriul tribunal, iar în unele cazuri, în ultimul martor, în cel din urmă soldat. Ba chiar în fantoma soldatului, sub succesivele straturi ale istoriei.

De unde concluzia că, în esenţă, materia acestei lirici terminale nu este mai puţin tragică decât aceea a străbaterii infernului, în ciuda fervorii regăsirii celor dragi, a grădinilor, a pădurii, a libertăţii de a călca pe iarbă şi a putea trece pe stradă spre a cumpăra nestingherit ţigări, ziare. În răstimp, o viaţă a fost irosită, omul a fost chinuit, lumea sa a murit şi memoria acesteia se spulberă sub ochii martorului, redat sieşi sub aspre condiţii. Prometeu cândva purtător de cereşti aripi, poetul se va zugrăvi sub derizoriile trăsături ale sperietorii de ciori, patetic înţepenită în poziţia crucificării. Domesticitatea, miraculos salvată, integritatea naturii, încă vie, sunt cântate de bard, nu fără lucida, amara observaţie că şi aceasta din urmă e condamnată: Radu Gyr a fost, iată, printre altele, unul dintre primii poeţi ecologişti români!

Autorul subintitulase culegerea *Vioara din pod – Poeme simple*, ca o necesară precizare de ton, dacă nu, şi mai ales, întru recomandarea unei calităţi îndelung râvnite: în memoriile

sale, admitea a fi abuzat, în recolta lirică din tinereţe, de anumite regionalisme – citeşte, de oarecare recuzită. Creator temperamental, clocotind de imagini, între fierberi şi revărsări, aici Radu Gyr face experienţa simplităţii, pe care crede să o fi câştigat, către care, oricum, a năzuit. În fapt, analiza versului gyr-ian descoperă împletirea unui filon genuin, izvorâtor, cu altul livresc, retoric, într-o ţesătură de desene ample şi luciri de ambele feţe, câteodată alternativ. Simplitatea va fi, prin urmare, opţională, dobândită, doctrinară, într-un text altfel epurat de orice tendenţiozitate – înadins am folosit un termen extrem şi impur – şi, totuşi, în totalitate, subversiv. Cum „citirea" mesajului liric pretinde întotdeauna o cheie, aici poetul a schimbat cifrul, dând, totodată, curs unor mai vechi nostalgii de purificare.

În toate cele trei cicluri, care ar fi putut alcătui şi unul singur, poetul, ca herald, părinte, bunic, martor, însumând vârste şi asumându-şi-le, cu osebită apăsare pe cea finală, mai gravă în semnificaţia ei, reţese un univers destrămat, iar aceasta e vindicta lui, fapta de arme cu care răspunde destinului, nu şi oamenilor, cu înţelepciune socotiţi sub vremi. Nedreptatea e a condiţiei umane, reflectată în propria-i sciziune, între bine şi rău, în scandalul morţii, uitării, spulberării şi, mai presus de toate, al muşcătorului regret, sporit de tentaţia eternităţii, de iluzia perenităţii operei.

Este o schemă generală şi foarte clasică, străbătută de stăpânite fulgerări demonice, la a căror luminare zărim zgura avânturilor tinereşti dionisiace, insula îndepărtată, prinsă doar în ochean, câte ceva despre maturitate şi, mai mult de toate, despre senectute, orice citire printre rânduri vădindu-se sterilă, neavenită. Întocmai cum memoriile scriitorului se opresc în punctul opţiunii sale politice, şi în ultimele poeme nu vom reîntâlni nimic din patosul liricii din temniţă, nici măcar mirosul de fosfor de după fulgerare. Singura poezie de închisoare inclusă în volum a fost introdusă pentru că, datând din 1941, nu se ridică la viziunea copleşitoare de mai târziu, spărgătoare de rame, ci rămâne într-un cadru. Poetul a voit aşa, într-un triptic al operei – de dinainte de coşmar, din timpul acestuia şi de mai apoi, răspunzând aceluiaşi triptic, al existenţei. După opinia noastră, cel de al treilea volet a fost şi cel mai tragic, o dată ce

întrevedea numai salvarea prin artă.

Aşadar, ultimele poeme au fost scrise într-un răgaz de ani, de-a lungul cărora o întreagă societate de-acum dresată mima normalitatea, pe un câmp curăţat de leşuri şi, din când în când, udat de stropitorile municipalităţii. Haiducul întors din codru cântă din fluier, în ograda lui, doinele pe care le „zisese" altcând în clipele de odihnă ale flintei: „Frunţi şi coifuri câte-avui/ le-am uitat în cer, pe creste./ Veacul meu şi umbra lui/ s-au făcut de mult poveste" (*Pe o cârjă*). Un avertisment. „Lumea mea, de ce mă-ngropi/ sub cenuşa ta fierbinte?/ Duc sub pleoapă lumea-n plopi/ şi vreo şapte, opt morminte" (*idem*) – se lamentează bardul. Lirică de amintiri, desigur: „Pe-aici se pleacă ramuri să te doară,/ cum umerii se pleacă pe-amintiri./ Cândva, parc-ai murit în altă ţară/ şi-acum parcă te-ntorci de nicăiri" (*Pe-aici se pleacă ramuri*).

Suferinţa a rodit, i se aduc mulţumiri, cu un semiton mai jos decât în *Ridică-te Gheorghe, ridică-te Ioane*: „Urcă-te, trupule, şi spune/ mai trist, mai-nalt, că te ridici/ şi că vrei spin şi fier şi bici,/ decât să pieri în uscăciune" (*Să mulţumim acestor zile*). În substanţă, în acelaşi registru, dar, repetăm, cu altă cheie. Oricum, somn peste trecut nu se aşterne, dezerţiune nu se produce: „Numai cei slabi se apără şi fug/ şi-n vin se-ascund de umbra lor fierbinte./ Cel tare urcă-n vinul meu pe rug/ şi arde-nalt pe aducerile-aminte". Fapta s-a topit în simbol, lecţia e a înţelepciunii, a împăcării, poate a împăcării în neîmpăcare, mai degrabă, ca pecete a trecerii, a unei bipolarităţi recunoscute: „Şi dacă-ţi faci din recele meu stei/ statui, în faţa lor să baţi mătanii, –/ tot tu îmi strângi din şanţuri bolovanii/ şi-alergi să mai ucizi un sfânt cu ei." (*Roca*). Modelul inaccesibil e al sfântului, cel mai apropiat de al înţeleptului care, în fapt, a şi devenit: „Şi trec spre-acelaşi ţărm ce nu e,/ la braţ cu prieteni şi vrăjmaşi,/ de-au fost să-mi bată trupu-n cuie/ sau să-mi presare crini sub paşi." (*Înţeleptul*).

Copt pentru cules, cum spune într-o admirabilă poezie, bardul cunoaşte mirajul împlinirii, gustă fericirile zilei pe care, în fine, soarta i le acordă sau cel puţin le celebrează, necurmat scormonit de o frământare ce nu-i dă pace, despre partea artei sale: „Nu vreau un vers care cântă,/ ci unul ce tună prin cer,/ un vers care-n piept ţi se-mplântă,/ până-n prăsele, până-n mâner.// Să fiarbă poemul, să strige,/ pe vârfuri de

spini şi urzici,/ în geamătul meu ce te frige/ ca un gârbaci, ca un bici." (*Ars poetica*). Pe acest teren, nici o schimbare – arta nu îngăduie compromisul, arsura ei e sacră, starea de răzvrătire, implicită: „Cu visul clatin, beat de răvrătire,/ arhitectura lumilor senine./ Cu tâmpla sparg bătrâna-mpotrivire,/ prudenţa simetriilor divine." (*Arhitectură*). Dar, şi aici, înfrângerea: „De le-am furat, ca Prometeu, văpaia,/ şi limpedele somn al rânduirii,/ grozava râvnă crapă ca păstaia,/ încrederea mi-o zdrenţuie Zefirii." (*idem*).

Mai multe din poeziile ultimilor ani ai lui Radu Gyr sunt cu trimitere directă la laboratorul de creaţie, inclus în existenţă. Şi, tot astfel, la locul în lume al poetului, în cea largă şi în aceea a categoriilor sublimului, cu măreţia şi servituţile unei chemări. Poetul se vede pe sine ca pe un înger cu aripa ruptă/roasă, ca o haină aruncată, ca pe un respins al graţiei, după ce purtase botfori cu aripi albastre – deci cu tălpi de cer şi din nou, ca pe un ales, în sfârşit, se asemuieşte butucului de vie îngropat toamna, după recoltă, băltit, pe când vinul scânteiază în pahare. Poetul nu e doar o matcă sau un meşteşugar, el mai e şi vânătorul ce pândeşte cerbul care nu poate fi săgetat, cel ce îţi iese în faţă o singură dată în viaţă. Sau, în aceeaşi ipostază a idealului de neatins, dar care te amăgeşte mereu şi obsesiv, urcuş abrupt de supraomenesc efort: „Ajuns în vârful care momeşte îndrăzneţii,/ eram doar umbra trântei cu râpile-n răspăr/ şi-n van bătui cu pumnii-n râvnitul pisc al vieţii.../ Suna a gol, în stâncă, ascunsul adevăr." (*Am înfruntat poteca*). Ceea ce nu înseamnă că ospăţul vieţii n-ar exista şi că de el n-ar avea parte cântăreţul: „Din vârşe, pe ştergarul cât o zare/ aştern o jimblă şi un drob de sare,/ răstorn, pe altul, aurul livezii/ şi-ţi ies în drum cu oile şi iezii." (*Cina cea de taină*).

Ca poveste a unei vieţi, tripticul de culegeri prezent înfăţişează, dezvăluie mai puţin viaţa lui Radu Gyr şi foarte desfăşurat pe aceea a artistului creator, cu cercurile sale: „Un cerc în minus, altu-n plus,/ mereu le sparg, mereu le-nscriu./ Cu paşi ologi şi fruntea sus/ calc prea devreme-n prea târziu." (*Contraste*). Doar epoca e precizată, văzută ca o amurgire căreia i se suprapune aceea a unei vieţi: „E trântor galeşul crepuscul/ dar dureros în nici un fel./ Pe-un ultim ne-nceput opuscul/ îmi pune luna un inel." (*Crepuscul*). Cu gustul ei

amar: „La geam, a înnoptat salcâmul/ cu policandrul său ceresc./ Miros albastru, ca tărâmul/ unde heruvii putrezesc.” (*Crepuscul*). Romantic şi contradictoriu: „Răsfrâng mocirla lângă roua pură/ şi paradisu-alături de infern,/ m-aprind de aştri, întinat de zgură,/ zbor şi prăpăstii-n mine se aştern.” (*Eu, lume, sunt*); euforic în marea nuntă a naturii, deschizându-se cosmic: „Vulturi uriaşi de aramă/ suind peste vârfuri de corn,/ sus, printre zodii, dragostea-şi cheamă,/ ciocnindu-şi aripa de Capricorn...” (*Noapte de dragoste*), dezamăgit ca un copil: „Sau plec mai departe cu ochii în lacrimi/ şi dacă mă uit înapoi, când şi când,/ văd doar vrăjitoarea cea rea la fereastră,/ râzând după mine, râzând...” (*Coliba de zahăr*) ori, reînarmat cu speranţa eului poetic robust, atletic chiar, calcă cu paşi mari holdele vieţii, măsurând zările...

Tradiţionalist, fidel unui limbaj fixat încă în deceniul patru, unei tematici, unui anume tipar compoziţional, cu toate posibilităţile de înnoire a vocabularului la îndemână, dar satisfăcut de giuvaerurile pe care le tezauriza cu gelozie şi în a căror străluminare şi-a aflat mântuirea, Radu Gyr a scris o operă de însemnătate naţională, redată acum contemporaneităţii. Nu am intenţionat aici să-l situăm printre poeţii între care-şi află locul – V. Voiculescu, Ion Pillat, Tudor Arghezi – câtă vreme alte perioade ale scrisului său sunt mai departe necunoscute publicului cititor, criticii, iar circulaţia operei lui de-abia începe. La fel cum nu ne pronunţăm în problema dacă interdicţia de a publica i-a dăunat literar, sustrăgându-l artificial şi frustrant simfonismului vieţii literare curente sau i-a priit, printr-o mai lungă şi răbdătoare cernere.

Am încercat numai să pregătim manuscrisele cât mai aproape de intenţia autorului, ştiind prea bine că, în timp, acesta schimbase în mai multe rânduri schemele, tabla de materii şi că, acum, cristalizăm un sumar, încă în lucru, în ultimele ceasuri ale autorului. Am beneficiat, din fericire, de sprijinul deplin al fiicei poetului, doamna Simona Popa, care ne-a pus la dispoziţie manuscrisele, variantele lor şi ne-a dat acele lămuriri în a căror lipsă n-am fi putut înainta. Îi mulţumim, pe această cale, adresându-i omagiul unei obligate, vii recunoştinţe.

În ceea ce priveşte intervenţiile editorului, acestea au fost minime, ţinând seama de caruselul modificărilor ortografice în

ultimele patru decenii, de contestaţiile la care sunt supuse cele mai recente reguli ale Academiei. Am respectat cu inima uşoară particularismele lexicale ale autorului, eliminându-le pe cele mai flagrante – şi atunci cu regret (de pildă, forma *crăngi* pentru *crengi*). Ne-am văzut siliţi, de situaţia unor rime, să acceptăm forme duble – *sânt* şi *sunt* – precum şi particularităţi vetuste, îndrăgite de autor. Câteva poeme răzleţe – *Tripticul molieresc, Soldaţii lui Napoleon* – au fost adăugate volumului pentru prospeţime şi inedit, într-un gen pe care Radu Gyr l-a cultivat întâmplător, un făgaş punând în valoare virtualităţi – şi nu de ordin secundar!

Republicarea operei antume a scriitorului va întregi cât de curând, sperăm, imaginea unui poet trecut prin infern şi purgatoriu, exilat în propria-i patrie şi reînviat – aşa cum ştiuse – prin operă.

Barbu Cioculescu

Cuprins

CĂRŢI APĂRUTE LA

EDITURA VREMEA

Radu Gyr

ANOTIMPUL UMBRELOR

Anatole France

CELE ŞAPTE NEVESTE ALE LUI BARBĂ ALBASTRĂ

William Golding

TURNUL

Horia Sima

MENIREA NAŢIONALISMULUI

CĂRŢI ÎN CURS DE APARIŢIE LA

EDITURA VREMEA

Francis Fukuyama

SFÂRŞITUL ISTORIEI

***

MEMORIALUL ORORII

DOCUMENTE INEDITE ALE PROCESULUI REEDUCĂRII DIN ÎNCHISOAREA PITEŞTI

Editura VREMEA
Consilier editorial – Silvia Colfescu
Bd. I.C. Brătianu 44bis, BL. P7, et. 3, ap. 25
tel.3.11.34.68
fax: 311.02.19

Culegere şi tehnoredactare computerizată
Cristina Cantacuzino
Irina Dinu
VREMEA

Tiparul executat la "POLSIB" Sibiu
sub comanda nr. 4A120
Hîrtie offset A 60 gr/m^2 Format 24/70/100
Coli tipar: 8

RADU GYR

ULTIMELE POEME

Te las în urma mea să treci prin viaţă,
cu piept de foc, ne-nvinsă şi semeaţă,
văzând sub talpa ta cum se descheie
văzduhul din ţâţâni de curcubeie.

Tot ce n-am fost, fii tu, fără să sângeri.
Tu fii triumf, când eu am fost înfrângeri,
tu fii hanger, sunt frunză ce se zbate,
sunt brumă eu, tu fii eternitate.

Smulge-mă, carte, morţii şi durerii,
sporeşte-mă cu trainice imperii,
şi clipa mea, oloagă şi subţire,
răzbună-mi-o, făcând-o nemurire!

Lei 1998 +
2TL
2000

ISBN 973-9162-07-X